

INVĂȚĂTORUL

ORGANIZAȚIA SOCIETĂȚII ÎNVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL,
BANAT, CRISANA, ȘI MARAMUREȘ, REVISTĂ PEDAGOGICĂ
CĂSOCIALĂ

REDACȚIA: CLUJ, CASA ÎNVĂȚĂTORILOR. — ADMINISTRAȚIA: Str. DOROBANȚILOR, 66.

CUPRINSUL:

Școala și Armata	Marin Ștefănescu	Educația higienică în școală	„Educația”
Învățământul alternativ	Gavril Bochiș	Pentru cultura satelor	* * *
Școala muncii	Ov. B.	Pentru sănătatea satelor	
Ore de dirigentie	Victor Lazăr	noastre	* * *
Pe mormântul lui V. Lucaci	* *	Învățătorul de mâine	I. Mihăilescu
Pensionarea învățătorilor	Ion Deleanu	Învățământul istoriei	* * *
Bibliotecile populare	* *	Inscrierea învățătorilor la	
Ofensiva școlară	Darius Pop	Universitate	_____
Scopul școlii	* *		
	* *		

Cronică. — Recenzii, etc. . . .

ABONAMENTUL ANUAL:

PENTRU INVĂȚĂTORI	50 LEI
PENTRU ALȚI INTELLECTUALI ȘI SOCIETĂȚI	80 LEI
UN NUMĂR	3 LEI

APARE LA 1 ȘI 15 A FIECĂREI LUNI, CU EXCEPȚIA LUNILOR DE VACANȚĂ, SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

REDACTOR:
MIHAIL DRAGOȘ

ADMINISTRATOR:
EM. EREMIE

Comitetul de redacție :

Andrei Pora
Traian Șuteu
Iacob Boeriu

Anton Domide
Gavril Almășianu
Gavril Bochiș

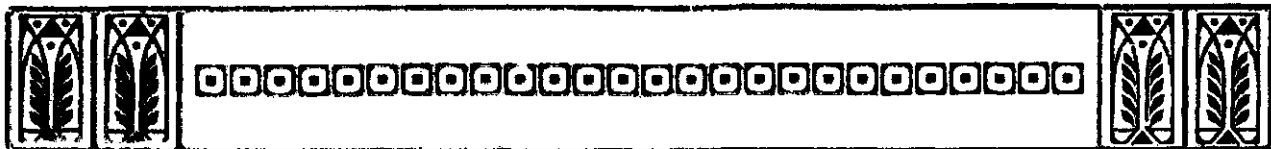
Pentru Dnii autori :

Incepând cu acest număr, poșta redacției se desființează. Articolele bune vor vedea toate lumina tiparului. Dnii autori sunt rugați în interesul lor de a-și scrie articolele pe o singură pagină și citeț. Manuscrisele scrise cu creionul nu se vor lua în seamă. „Invățătorul“ fiind o revistă didactică și un organ de apărare al intereselor învățătorimei, nu va publica deocamdată literatură pură, poezii, nuvele, romane, etc. În schimb se vor primi cu plăcere orice bucăți de folklor: poezii populare, povești, ghicitori, zicale, proverbe, etc. În acest caz, cei cari le trimit vor indica pe lângă numele lor, localitatea de unde au cules bucățile trimise precum și numele celor dela cari le-au auzit, anul și luna.

Tot ce privește redacția: cărți, reviste, ziare, articole, se vor adresa Dnui Mihail Dragoș pe adresa redacției.

Domnii autori de cărți didactice sau literare, cari voesc să-și vadă lucrările recenzate în revistă, își vor trimite lucrările în dublu exemplar: unul pe adresa Dnui Mihail Dragoș, altul pe adresa Administrației.

Manuscrisele nepublicate se vor distruge.

Școala și Armata.

Una din condițiunile pe care trebuie să le împlinim pentru a merge tot mai mult spre propășire, este și aceea a unei complectări reciproce între școală și armată. Am voi să spunem aici câteva cuvinte asupra acestei chestiuni, deoarece se pare că nu s'a stăruiat încă îndeștul asupra ei. Și noi o credem de o foarte mare însemnătate.

Este vădit că o națiune merge mai ales pe calea trasă de învățatori. Căci cetățenii de mâine sunt copiii de astăzi. Și ceea ce se sădește în sufletul copilului este temelie însăși a întregii dezvoltări viitoare a omului cetățean. Copilul se înfățișează înaintea învățătorului ca o pastă dată familiei, și pe care acesta o ia pentru întâia oară spre a-i da forma socială. În cât înrăurirea primilor profesori asupra tinerelor generațiuni este hotărâtoare.

Dar dacă marea operă cetățenească începe cu învățătorul, nu este mai puțin adevărat că ea nu se sfârșește cu el. Ci între diferiții factori cari continuă pe învățatori sunt mai ales ofițerii. Căci cea mai mare parte dintre foștii copii, nu au puțința ca să treacă prin toate treptele școlii. Adesea numai armata le mai este cea din urmă învățătură oficială.

De unde reiese că una din grijile învățătorului va fi aceea de a pregăti pe

copii pentru armată, după cum una din preocupările ofițerului va fi aceea de a continua pe învățător. Prin această conlucrare s'ar alcătui cetățeni de o foarte puternică valoare.

Dar pentru ca această faptă să fie cât mai rodnică, trebuie ca ea să se întindă și dincolo de simplul raport între școala primară și instrucția elementară a soldatului. Ea ar trebui să pătrundă întreaga legătură dintre școală în general și armată în general. Să cuprindă tot corpul studentesc sau profesoral și tot corpul ofițeresc. Și din fericire, după câte știm, această idee, de apropiere între cultura civilă și cultura militară, este viu întreținută de unii cunosători, ca de ex. distinsul ofițer Dl. Colonel I. Manolescu.

Această chestiune este cu atât mai însemnată pentru noi în clipele actuale, cu cât acum, în momentele acestea de încheiere a unității noastre naționale, avem o deosebită nevoie de o sporire naționalistă, dar nu oricum, ci umanitaristă. Or, una din cele mai admirabile forme pe care le poate lua armonia dintre naționalism și umanitarism, este mai cu seamă aceea pe care ar putea să ne-o dea armonia dintre armată și școală.

Marin Ștefănescu.

Invățământul alternativ.

Invățământul primar fiind baza culturii naționale, are o însemnătate decisivă pentru progresul unui popor, și pentru rolul pe care acesta îl va avea de jucat în concertul mare al vieții tuturor popoarelor. Acest adevăr este incontestabil și nime nu s'a încercat vre-o dată să'l tragă la îndoială. Mai toate popoarele au încercat să perfecționeze acest învățământ, în diferite chipuri pentru ca el să fie cât mai corespunzător scopului. Acest scop este realizarea unui număr cât se poate mai mare de știutori de carte, pentru înlesnirea cetățenilor în viața de toate zilele. În diferite țări s'a încercat să se impună scopul ideal al școlii cu lipsurile momentane, d. ex. lipsa de puteri didactice, pe care o avem și noi acuma.

Am putea face aci istoricul învățământului primar la popoarele din Apus, înaintate în cultură; am putea aminti ceva chiar despre școala primară elementară din America care, după unii, este perfectă: am putea face o paralelă între învățământul coordonat, simetric și militarist din Germania și Franța și între învățământul liber, cetățenesc din Anglia și America, unde părinții și cetățenii peste tot au o mai mare influență, mai multe drepturi și o mai largă libertate în educația și instruirea elevilor. Desigur că un studiu de natura aceasta ne-ar fi folositor, întrucât am scoate părțile cele bune și le-am realiza în învățământul nostru. Adoptarea pe de a întregul a organizației și a anumitor tipuri de școli dela popoarele mai înaintate în cultură, pentru noi, ar fi de-a dreptul dăunătoare.

Școala primară numai atunci își va putea împlini misiunea adevărată, dacă ea va fi întocmită conform împrejurărilor locale, conform lipsurilor și necesităților în care ea trăiește. Dacă nu se va ține seama de gradul de cultură al cetățenilor și de multele neajunsuri pe cari reforma sau programa ideală numai, nu le poate întregi — decât în intervale de decenii — analfabetismul va stăpâni încă mult timp pe plaiurile noastre.

Amintind aceste considerații, trecem la învățământul alternativ, în legătură cu reforma care se pregătește și dela care așteptăm o perfecționare a învățământului de toate gradele, și în special a celui primar.

La ancheta din Iulie a. c. ținută la Ministerul Instrucțiunii în București, cum și la congresele învățătoresci din întreaga țară, asemenea și în conferințele județene în 10—11 Septembrie a. c. aproape în unanimitate s'a ajuns la concluzia: școala primară unitară de stat, cu 7—8 clase

obligatoare, fără divizii, fără curs complementar sau școală de repetiție (în Ardeal), cu programă unitară în clasele I—IV și după regiuni în clasele V—VIII, etc. Tot atunci s'a ivit întrebarea: cine va preda învățământul? de unde vom recruta puterile didactice trebuincioase pentru școala de mâine, care ar trebui se aibă cel puțin 2 învățători, fiecare?

Răspunsul e cunoscut: „Nu sunt învățători“, și eu citez a afirmă, că nici în 50 de ani nu vom avea numărul suficient de învățători, calificați conform cerințelor și legii.

În situația aceasta, urmează de la sine că legiuitorul trebuie să afle remediu pentru a înlocui acest gol, căci altfel noua reformă nu ar corespunde necesităților momentane, ci ar fi făcută pentru o altă lume.

Invățământul urban nu a suferit în trecut și nu va suferi în viitor ori cum ar fi noua reformă. Atențiunea cea mare însă trebuie să se dea satelor, învățământului rural, căci acele este țaria neamului. Să avem în vedere populația dela sate, dar și pe învățătorul rural.

În întrunirile amintite s'a adus și următoarea concluzie: „Școala primară viitoare să fie prevăzută cu cel puțin 2 învățători“.

Generația de azi va ajunge desigur însă în „ceata dreptilor“, căci nu va vedea realizat acest vis. Realitatea va fi aceea că bietul dascăl dela sate va propune la 80—100 elevi, în 7—8 clase și din timp în timp va mai lăsa pe elevi la examene, căci dacă numărul elevilor nu scade, cel puțin cel al claselor să nu se prea ridice. Poporul se va desgusta de școală cu deosebire de cursul superior, iar rezultatul se poate prevedea.

În situația aceasta grea, se impune aflarea unui mijloc pentru menținerea școlii cu 7—8 clase și pentru a înlocui lipsa de învățători, precum și de a-i ajuta pe cei prezenți pentru a-și putea face datoria, fără a le pretinde aceea ce se știe cu precizie matematică că nu vor putea îndeplini.

Această se va putea numai prin introducerea învățământului alternativ în școlile rurale nedivizate, sau cu 2, eventual 3 învățători. Această părere a dominat la toate anchetele și conferințele ținute și cred că e un mijloc potrivit de tranziție, până când vom ajunge în situația fericită de-a avea un număr suficient de învățători.

Pentru a putea fi înțeles și studiat de fiecare coleg modul cum sunt recrutați școlarii și împărțite clasele cu învățământul alternativ, las să arunce următoarele tablouri intuitive:

Tabloul A.

Invățămîntul alternativ la o școală cu 1 învățător și 8 clase, fără clasă pregătitoare.

Invățămîntul alternativ la o școală cu 2 învățători și 8 clase, fără clasă pregătitoare.

Invăț. A) — Invăț. B)

Anul școlar	Clasele								Anul școlar	Clasele							
1922/3	1	2	3	4	5	6	7	8	1922/3	1	2	3	4	5	6	7	8
1923/4	—	2	3	4	5	6	7	8	1923/4	—	2	3	4	5	6	7	8
1924/5	1	—	3	4	5	6	7	8	1924/5	1	—	3	4	5	6	7	8
1925/6	—	2	—	4	5	6	7	8	1925/6	—	2	—	4	5	6	7	8
1926/7	1	—	3	—	5	6	7	8	1926/7	1	—	3	—	5	6	7	8
1927/8	—	2	—	4	—	6	7	8	1927/8	—	2	—	4	—	6	7	8
1928/9	1	—	3	—	5	—	7	8	1928/9	1	—	3	—	5	—	7	8
1929/30	—	2	—	4	—	6	—	8	1929/30	—	2	—	4	—	6	—	8
1930/1	1	—	3	—	5	—	7	—	1930/1	1	—	3	—	5	—	7	—
1931/2	—	2	—	4	—	6	—	8	1931/2	—	2	—	4	—	6	—	8
1932/3	1	—	3	—	5	—	7	—	1932/3	1	—	3	—	5	—	7	—

Tabloul A) ne înfățișează o școală cu 1 învățător și 8 clase, fără clasă pregătitoare. Școlarii se primesc tot din 2 în 2 ani, la etatea de 6—7 ani. Clasa a 8-a o absolvă unii la etatea de 14, alții la etatea de 15 ani. Invățămîntul alternativ propriu zis intră în anul școlar 1929/30.

Incepând cu acest an școlar, învățătorul va avea an de an 4 clase, deci și în cazul când ar fi impopulate clasele totuși mai ușor va putea conduce și cu rezultate mai bune, 4 clase, de cât 8 clase deodată. În cazul, când numărul elevilor ar fi mare (70—120), învățămîntul alternativ iarăși se poate diviza: clasele inferioare dela ora 8—11 a. m., clasele superioare dela ora 1—5 d. a. sau invers.

La școala cu 2 învățători situația este aceeași, având învățătorul A clasele inferioare, iar învățătorul B clasele superioare. Pentru a-se vedea ordinea cronologică a claselor să se privească tabloul din stînga spre dreapta, din sus în jos.

Tabloul C.

Invățămîntul alternativ la o școală cu 1 învățător și 8 clase, cu clasă pregătitoare.

Invățămîntul alternativ la o școală cu 2 învățători și 8 clase, cu clasă pregătitoare.

Invăț. A) — Invăț. B)

Anul școlar	Clasele								Anul școlar	Clasele							
1922/3	—	1	2	3	4	5	6	—	1922/3	—	1	2	3	4	5	6	—
1923/4	preg.	—	2	3	4	5	6	7	1923/4	preg.	—	2	3	4	5	6	7
1924/5	—	1	—	3	4	5	6	7	1924/5	—	1	—	3	4	5	6	7
1925/6	preg.	—	2	—	4	5	6	7	1925/6	preg.	—	2	—	4	5	6	7
1926/7	—	1	—	3	—	5	6	7	1926/7	—	1	—	3	—	5	6	7
1927/8	preg.	—	2	—	4	—	6	7	1927/8	preg.	—	2	—	4	—	6	7
1928/9	—	1	—	3	—	5	—	7	1928/9	—	1	—	3	—	5	—	7
1929/30	preg.	—	2	—	4	—	6	—	1929/30	preg.	—	2	—	4	—	6	—
1930/1	—	1	—	3	—	5	—	7	1930/1	—	1	—	3	—	5	—	7
1931/2	preg.	—	2	—	4	—	6	—	1931/2	preg.	—	2	—	4	—	6	—
1932/3	—	1	—	3	—	5	—	7	1932/3	—	1	—	3	—	5	—	7

Invățămîntul alternativ așa cum se prezintă își are desigur avantajile și dezavantajile lui. În situația grea și mai ales în lipsa mare de învățători la noi, cred că este soluția cea mai potrivită pentru a salva învățămîntul primar, cel puțin

Tabloul B.

Invățămîntul alternativ la o școală cu 1 învățător și 7 clase, fără clasă pregătitoare.

Invățămîntul alternativ la o școală cu 2 învățători și 7 clase, fără clasă pregătitoare.

Invăț. A) — Invăț. B)

Anul școlar	Clasele							Anul școlar	Clasele						
1922/3	1	2	3	4	5	6	—	1922/3	1	2	3	4	5	6	—
1923/4	—	2	3	4	5	6	7	1923/4	—	2	3	4	5	6	7
1924/5	1	—	3	4	5	6	7	1924/5	1	—	3	4	5	6	7
1925/6	—	2	—	4	5	6	7	1925/6	—	2	—	4	5	6	7
1926/7	1	—	3	—	5	6	7	1926/7	1	—	3	—	5	6	7
1927/8	—	2	—	4	—	6	7	1927/8	—	2	—	4	—	6	7
1928/9	1	—	3	—	5	—	7	1928/9	1	—	3	—	5	—	7
1929/30	—	2	—	4	—	6	—	1929/30	—	2	—	4	—	6	—
1930/1	1	—	3	—	5	—	7	1930/1	1	—	3	—	5	—	7
1931/2	—	2	—	4	—	6	—	1931/2	—	2	—	4	—	6	—
1932/3	1	—	3	—	5	—	7	1932/3	1	—	3	—	5	—	7

Tabloul B ne arată o școală cu 1 sau 2 învățători și 7 clase. Situația este aceeași ca la tabloul A cu deosebirea că în cl. I se primesc școlarii la etatea de 7—8 ani și absolvă la etatea de 14—15 ani.

Intrucât s'ar ivi necesitatea clasei pregătitoare, pentru ca școlarii se fie și mai bine pregătiți (căci prin învățămîntul alternativ nu se admite repețirea clasei, luând în considerare și faptul că copiii mediocri și defectuoși nu se vor primi pe viitor, aceștia având școală separată, învățămîntul alternativ se va prezenta după cum ne arată tabloul C și D cari ne arată o școală cu 1 sau 2 învățători, cu 8 sau 2 clase și cu clasă pregătitoare. Elevii se primesc din 2 în 2 ani la etatea de 6 și 7 ani, absolvând la etatea de 15 ani, unii terminând cu cl. VII, alții cu cl. VIII (aceasta și după numărul claselor ce se vor stabili prin lege).

Tabloul D.

Invățămîntul alternativ la o școală cu 1 învățător și 7 clase, cu clasă pregătitoare.

Invățămîntul alternativ la o școală cu 2 învățători și 7 clase, cu clasă pregătitoare.

Invăț. A) — Invăț. B)

Anul școlar	Clasele							Anul școlar	Clasele								
1922/3	—	1	2	3	4	5	6	—	1922/3	—	1	2	3	4	5	6	—
1923/4	preg.	—	2	3	4	5	6	7	1923/4	preg.	—	2	3	4	5	6	7
1924/5	—	1	—	3	4	5	6	7	1924/5	—	1	—	3	4	5	6	7
1925/6	preg.	—	2	—	4	5	6	7	1925/6	preg.	—	2	—	4	5	6	7
1926/7	—	1	—	3	—	5	6	7	1926/7	—	1	—	3	—	5	6	7
1927/8	preg.	—	2	—	4	—	6	7	1927/8	preg.	—	2	—	4	—	6	7
1928/9	—	1	—	3	—	5	—	7	1928/9	—	1	—	3	—	5	—	7
1929/30	preg.	—	2	—	4	—	6	—	1929/30	preg.	—	2	—	4	—	6	—
1930/1	—	1	—	3	—	5	—	7	1930/1	—	1	—	3	—	5	—	7
1931/2	preg.	—	2	—	4	—	6	—	1931/2	preg.	—	2	—	4	—	6	—
1932/3	—	1	—	3	—	5	—	7	1932/3	—	1	—	3	—	5	—	7

până vom ajunge la starea fericită de-a nu avea lipsa actuală de învățători bine pregătiți.

Gavril Bochiș
s. revizor școlar.

Școala muncii după Adolphe Ferrière.

„Școala muncii“, termen impropriu care ni s'ar părea că vestește o educație bazată pe munca brațelor și care este de fapt cu totul altceva, noțiune cunoscută tuturor marilor educatori, *Montaigne* sau *Rousseau*, *Locke* sau *Spencer*, însă sistematizată de teoreticianul german *Kerschensneider*, a devenit în prezent punctul de plecare, și pretextul a o mulțime de discuții, preocupând pe mai toți pedagogii de la noi și din alte părți.

În Franța și în Germania „școala muncii“, mai bine zis „școala activă“, a luat caracter mai definit, mai concret, datorită faptului, că în aceste țări viața intelectuală a ajuns la un grad mai mare de dezvoltare decât aiurea. Cu problema școlii active s'a ocupat în deosebi *Adolphe Ferrière*, dela Institutul *Jean-Jacques-Rousseau* din Geneva. În notița de față noi nu vom face decât un expozeu al părerilor marelui pedagog.

Școala muncii este educația prin mijlocul muncii, însă prin mijlocul muncii libere și spontane. Ea este educația prin activitatea individuală (fie activitate fizică sau morală). Definitivă astfel, școala muncii este o reacție contra tradiționalelor metode de învățământ, este studiul activ care se opune direct atitudinii pasive mai a tuturor elevilor din timpul nostru. Ideea conducătoare în „școala activă“ este căutarea și utilizarea isvoarelor cu interes pentru copil și adolescent. „Când vom suprinde la copil, zice *Iohn Dewey*, existența diferitelor facultăți corespunzătoare vârștii, facultăți care cer numai să se desvolte, oferindu-se nouă ca punct de sprijin, vom avea deja o bază solidă pentru edificarea operei noastre educative; acționând cum trebuie asupra acestor impulsii spontane se obține seriozitatea, atenția, concentrația aceia care determină obișnuința de-a pune *personalitatea întreagă* în serviciul țintei nobile“. Școala activă, deci, se va căsni să urmeze evoluția copilului și a tânărului și să determine pentru fiecare vârstă, a lui — cel puțin pentru fiecare perioadă de evoluție, — tendințele spontane ale spiritului său special.

Ori, dacă dăm crezare psihologiei moderne, evoluția individului amintește și urmează destul de aproape evoluția speciei. Astfel copii mici de astăzi au aproape aceiași mentalitate pe care au avut-o strămoșii noștri cei cari trăiau prin speleluci și în locuințe lacustre, așa că urmând vesela expresie a lui *Stanley Hall*, pentru a deveni un om fin, civilizată, trebuie să fi fost mai înainte un perfect sălbatic. După cum spune foarte just *Adolphe Ferrière* — pe care continuăm să-l urmărim de aproape, — acești vechi strămoși ai noștri, după cât ni'i putem închipui astăzi privind psihologia primitivilor întârziați pe cari putem să-i observăm direct, trăiau într'o lume cu totul materială; judecățile lor erau în raport direct cu lucrurile înconjurătoare; rațiunea lor născută din contactul cu aceste lucruri se reflecta direct și

numai asupra lor, iar ocupațiile lor erau numai fizice (practice). Cași ei, copii de astăzi trăiesc în mijlocul realității vizibile, tangibile; acțiunea lor se reazimă pe această realitate: experiența lor se nutrește din ea. Deci prima educație trebuie să se facă prin exerciții corporale și prin muncă manuală. Aceasta este formula fundamentală a școlii active, de unde îi vine și falsul nume de „școala muncii“. Fals, fiindcă dacă câțiva teoreticieni s'au oprit cu această formulă aici, este superficial și nedrept să ne gândim că ea vrea să reducă toată educația la o muncă manuală.

Urmărind mai departe pe *Ferrière*, marile perioade de dezvoltare ale individului, dela copilărie până la adolescență sunt următoarele:

Perioada intereselor diseminate (imprăștiate) sau perioada jocului, care e aceia a copiilor dela 4 la 6 ani și asupra căreia *Mme Montessori* a publicat o metodă în complet acord cu principiile școlii active.

Dela 7 la 9 ani urmează perioada intereselor imediate în care copilului nu se interesează încă decât de ceiace pornește dela el sau se raportă direct la el.

Dela 10 la 12 ani, perioada intereselor concrete specializate, când copilul se interesează atunci nu numai de ceiace are sub ochii lui, dar și de ființele și lucrurile străine depărtate atât în timp cât și în spațiu.

Perioada intereselor abstracte simple este aceia dela 13 la 15 ani în care se pot începe explicații științifice: la vârsta aceasta, elevului îi place să observe, să facă ipoteze, experiențe, din care să tragă concluzii personale. Analiza exactă și abstracția, sprijinite pe baze sigure, acum își iau sborul spre noțiunile empirice ale vârstelor precedente.

După 16 ani începe vârsta intereselor abstracte complexe, adică interesul din ce în ce mai pasionat pentru misterele naturii și ale omului.

Pentru toate aceste vârste, metoda trebuie să rămână aceeași. În loc de a împărți interesul asupra unei mulțimi de obiecte ce au între ele o legătură prea slabă — dacă o au și pe acela — mai bine se determină un număr mic de subiecte asupra cărora să se concentreze interesul de studiu. Făcând succesiv, asupra unui singur subiect, să se observe, să se noteze, exprimenteze, discute, rezume oral, și să se corecteze, s'ar efectua ciclul complet al factorilor educației intelectuale, obținând, prin varietatea acțiunilor, o atenție totdeauna trează.

Astfel înțelesă, „școala activă“ nu poate să fie numai o metodă de a instrui. Ea este o educație, o educație cu totul nouă; susținătorii ei cred în virtutea unei munci acceptate de bună voie. Ea prepară prin munca în comun omul social și pe dealtă parte — prin practicarea neconțință a libertății — voința autonomă.

Ore de dirigenție.

De vorbă cu colegii viitori și — actuali.

Un ordin venit dela Directoratul nostru general din Cluj impune tuturor diriginților de clasă o oră de *dirigenție*. Slujba dirigenției e supravegherea elevilor din clasa care a fost încredințată unui profesor. E vorba și de supravegherea curățeniei, având și ajutorul șefului de clasă. Dirigințele mai are să împace diferențele dintre elevi, să asculte și să vindece păsurile dintre ei. E vorba deci mai ales de morala oficială reglementară.

La clasele superioare, această moralizare nu o cred atât de necesară, ca să umplu ora cu ea. Tinerii din clasele superioare sunt unii maturi, alții pe pragul maturității; astăzi elevii, mâine colegii mei într'ale dăscăliei. Afară de aceea, având în vedere vârsta lor și fiind viitori *învățători*, trebuie să aștept dela ei o *auto-disciplinare* cât mai riguroasă.

Am crezut deci, că le va fi mai de folos să le povestesc ce am experimentat și citit, în legătură mai strânsă sau mai largă, cu dăscălia. Urmăresc, pe lângă ceiace se întâmplă la noi în chestiunea aceasta, în câtva și marea mișcare pe terenul învățământului în Germania. Ei bine, le vorbesc despre aceasta, despre ceiace se gândește în privința acestei frământări la noi și în străinătate și-i fac și pe ei să gândească. Școala muncii! E vorba deci și de discuțiuni libere. Mulți le-ar putea da să citească singuri, dar cititul cu folos e și el o artă, și pentru ca să-i facem să-și însușească această artă, noi ceștia mai bătrâni, *dacă suntem cititori*, trebuie să le dăm ajutor.

Ora aceasta de dirigenție mi se pare foarte folositoare și pentru a completa expunerea unei chestiuni de istorie, materia mea. De multe ori m'ăși întinde mai mult, nu pentru a înșira povestiri, ci pentru a face istorie *aplicată*. Dar nu-mi permite durata orei sau cantitatea materiei, câtă e cuprinsă în Programa analitică.

Se înțelege, că orele de dirigenție nu e nevoie să fie ocupate numai de chestiuni de ordin didactic, ci și de altele de ordin cultural. Le-am spus, că mi-ar plăcea, ca și ei să se exprime uneori, ce chestiune, ar dori să discutăm într'o astfel de oră. Au făcut-o: m'au rugat să-i luminez asupra rostului partidelor politice în țară. Iată o oră de educație cetățenească!

În ora întâiu de dirigenție m'am ocupat de pregătirea lecțiilor, pe cari trebuie să le țină învățătorul. Căci orice lecție trebuie pregătită bine. Și eu, din stimă față de mine însumi și față de elevii mei normaliști, îmi pregătesc fiecare lecție. Pregătirea aceasta o fac și pentru a satisface principiul școlii muncii față de mine însumi, căci ea îmi silește sufletul să fie activ. Mereu se accentuiază, ca școala să fie activă, *școala muncii*, și mulți înțeleg prin aceasta introducerea

lucrului manual în școală! Da, și lucrul manual e o materie principală în școală, dar aceasta își merită numele cel nou numai dacă la *toate* materiile, rezultatele la cari ajungem au fost câștigate mai ales prin activitatea proprie a elevilor.

Înainte de-a intra în amănunte de ordin metodic, le-am spus că *tonul* învățământului, la fiecare lecție, să fie vesel, adică deschis și luminat, în gradul pe care îl permite natura materiei de învățământ.

Am constatat apoi următoarele:

Pregătirea e necesară, pentru că în școala primară, ca de altminteri și în cele superioare ei, dăm numai o parte din materie și de aceea trebuie mai întâiu să ne *alegem* cantitatea de materie. Aceasta nu o putem da alandala, deci trebuie să ni-o *grupăm*. Pe urmă să ne gândim, care e modul cel mai sigur de-a face pe elevi să-și apropie mai ușor și mai bine materia; e vorba deci de *felul predării*.

Alegerea și gruparea e de regulă dată gata în manual, dar nici să nu ne deosebim prea tare de el. De altminteri să grijim să avem manuale bune sau să alegem din cele existente pe cele mai bune, cu privire la *cuprins, alegerea și gruparea materiei, la limbă* (condiție specială pentru Ardeal!)

Metodele au fost în cursul vremurilor diferite și vor fi și în viitor diferite. Căci mereu se vor ivi bărbați de școală, cari vor stabili metode nouă, unele bune, altele bunișoare, dar de sigur și unele rele.

Să începem din antichitate. De atunci avem metoda lui Socrate, cea *euristică, catihetică*, prin care elevul — mare sau mic — e silit ca singur să aște rezultatul. Metodul acesta e dus în timpul nou la o adevărată chinuire a elevilor cu întrebări de cele mai nesăbuite, fără nici o însemnătate și fără să reclame nici cea mai mică încordare sufletească, o adevărată batjocură a principiului muncii proprii.

Să luăm un exemplu din religie, pe care l-am găsit într'o foarte bună cărticică nemțească, scrisă de un dascăl practic. E vorba de banul văduvii din Ev. Marcu, c. 12. v. 44-44:

„Și șezând Isus în fața lădiței pentru colectă, privia cum arunca norodul hani în lădiță; și mulți bogăți aruncau mulți hani. Și venind o văduvă săracă, a aruncat doi hani. Și chemând pe ucenicii săi le-a zis lor: Amin zic vouă, că această văduvă săracă a aruncat mai mult decât toți ceice au aruncat în lădiță. Căci toți aceia din *prisosința lor* au aruncat, iar aceasta din lipsa sa, toate câte a avut a aruncat, toată hrana sa”.

Învățătorul, care se ia după metoda degenerată socratică, va cău sau va povesti parabola, apoi va începe cu întrebările.

„Cine ședează?” — Isus ședează.

„Unde ședează?” — În fața lădiței.

„Nu e bine!” Zi: în fața...

„În fața cui ședează?” — În fața lădiței.

Și așa mai departe, o adevărată mortificare a bieților elevi, împiedecați să gândească prin această scoatere de cuvinte cu cleștele.

Diesterweg, vestitul pedagog german din jumătatea întâia a secolului al 19-lea, dascăl de școală normală, a insistat mult pentru metoda *desvoltătoare*, compusă și din comunicare directă și din întrebări. Dar din ce fel de întrebări? Din acelea, cari silesc pe copil să judece.

Parabola s'ar trata, după această metodă, în modul următor:

Isus veni odată la Ierusalim. Ajungând aici, unde se va fi dus? — La biserică.

Cu cine va fi fost Isus? — Cu apostolii.

Se așezară aproape de lădița pentru colecte. Era o lădiță aproape de ușă, cu o mică spărtură, prin care ceice intrau în biserică aruncau bani pentru biserică. Cine vor fi trecut pe lângă lădiță? — Oameni, bogați și săraci.

Câți bani vor fi aruncat în lădiță? — Unii mulți, alții puțini.

Pe-acolo trecu și o văduvă. Oare va fi dat și ea ceva? — Nu.

De ce crezi, că nu va fi dat nimic? — Pentrucă nu avea.

Eu cred, că cu toată sărăcia va fi dat și ea ceva. Pentru ce?

În felul acesta se continuă scoțând la iveală faptul, că ea într'adevăr a dat mai mult: dacă va fi avut numai 5 bani pentru a cumpăra ceva și a dat din ei doi, nu a mai putut cumpăra.

Vedem cum după metoda aceasta istorisirea se dezvoltă dela sine, cum crește sub mâna iscusită a învățătorului. Ne putem închipui ce bucurie îi cuprinde pe copii, văzând că sunt în stare să descopere ceva, cum strălucesc ochii, când ghicesc bine întrebarea învățătorului.

Scăderea acestui metod sunt multele răspunsuri greșite, pe cari le dau până nimeresc răspunsul cel adevărat. Aceasta e un mare năcaz pentru învățător, mai ales pentru cel tinăr, care își perde ușor răbdarea. Să nu uitate, că elevul nu e vinovat. Nu a știut și gata! Când va întreba de ex.: „Cine va fi trecut pe lângă lădiță?” răspunsul nu va fi numai decât: „Oameni, bogați și săraci”, ci „Oameni, mari, mici” etc. De sigur, că partea cea mai mare a răspunsurilor va fi greșită, apoi numai va veni unul bun. Să nu uităm însă, că prin metoda aceasta facem pe elevi să gândească și le facem și o mare plăcere: la sfârșit simțesc, că întreaga povestire e opera lor. De aceea metoda aceasta va fi totdeauna în frunte.

Și tratând după *treptele formale*, cam eșite din modă, se pun întrebări de acestea, numai cât nu prea sunt *desvoltătoare*.

Treptele formale sunt cunoscute: întreaga lecție trebuie trecută prin *analiză*, cercetând ce știu copiii despre binefacere și jertfă, apoi *sinteză*,

când se clădește istorisirea, apoi *asociație* comparând-o de ex. cu parabola Samarineanului, *sistem*, formulându-se o învățătoră, la urmă *aplicare*, cum să facă elevii în viață.

Metodul treptelor formale nu mai joacă rolul de mai de mult. Căci nu se poate vârf orice lecție în închisoarea tuturor celor cinci trepte formale. Apoi s'a făcut prea mult abuz de vorbă, dar mai ales abuz de timp. Învățătorul, care are mai multe clase, nu va fi nicicând în stare să ducă orice lecție până la capăt, după treptele formale. De aceea le și vedem aplicate la lecții de paradă: la examene, la adunări învățătoresști, la lecții de probă.

Un metod vechiu, întrebuițat și de Mântuitorul, e al povestirii simple. Povestile mamei, ale bunicii din copilăria noastră le ținem mai bine în minte decât cele învățate după metode artificiale. Dar trebuie să fim măestri în povestire, ca și Mântuitorul. Povestirea să fie astfel alcătuită, încât din ea să rezulte dela sine *asociație*, *sistem*, *aplicare*.

Care metodă e mai bună? Aceia care ducă mai curând la țintă: elevul să prindă cu plăcere povestirea și să fie silit să și gândească. Învățătorul care ajunge această țintă, e adevăratul măestru în adevărata școală a muncii. De aceea alegeți și încercați, căci pentru un metod bun se cere, pe lângă cunoștințe teoretice, și *practică*, și *gândire proprie*.

Victor Lazăr

prof. la șc. norm. de învățători.

Cum să citim cărțile.

Citește cartea, însemnând mereu cu creionul tot ce ți se pare vrednic de luare aminte. E tare bun obiceiul să scrii pe foaia de la urmă la ce pagină se găsește cutare și cutare lucru. — Când ai nevoie, numai decât găsești locul.

Apoi caută să răspunzi la această întrebare: e adevărat ce-a spus scriitorul, ori spune și neadevăruri? Dacă sânt greșeli, arată-le. Iar dacă nu sânt, vezi ce-a spus el nou?

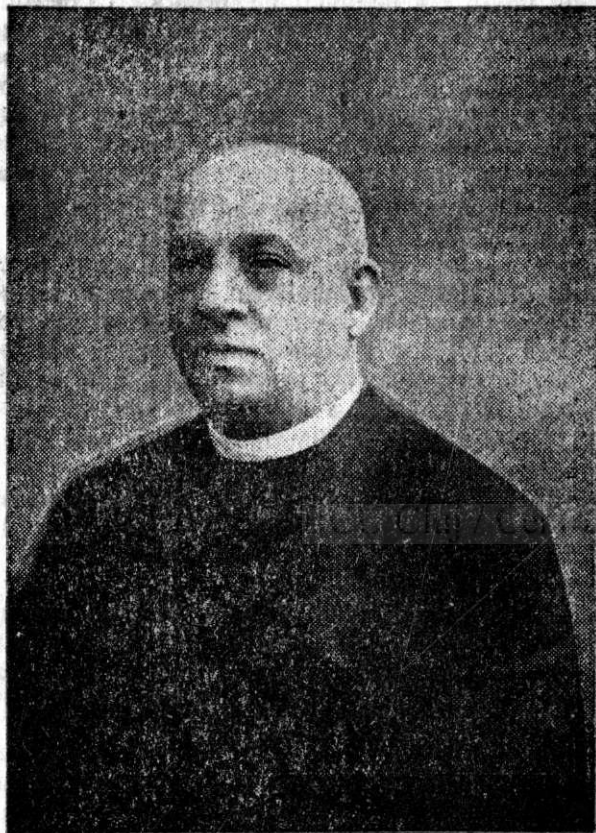
Poate că adevărurile spuse de dânsul le-au spus și alții. Când însă afli ceva nou, scriitorul se cheamă că e o minte aleasă, — nu-i om de duzină.

Al doilea, vezi cum povestește ce avea de spus. Dacă are darul de a deșira frumos gândurile lui, așa că te îndeamnă să-l citești și a doua oară, atunci ai înaintea ta nu numai un om care judecă cu agerime, dar care se și pricepe să arate gândurile sale cu meșteșug.

Acți se încheie toată isprava: să fie cartea adevărată și frumos scrisă. Atunci e și bună.

Felul acesta de a citi cu creionul în mână, presupune că fiecare în casa lui are o poliță cu 10—20 de cărți, bine alese și citite cu rânduială. Cum am zice, un fel de sfat de familie, la care chemi numai pe cei mințoși.

Pe mormântul lui Vasile Lucaciu.

Păr. V. Lucaciu

Luptătorul murise cu laurii isbânzei pe frunte și mucenicia frământatei lui vieți se răsbunase, încununându'l în plină putere a gândului cu cea mai minunată aureolă, cu nimbul de aur al propriului vis împlinit. Bulgării de pământ cari i-au acoperit sicriul cu huruital lor dătător de fiori și cari atât de dese ori acopăr odată cu lutul și amintirea celor plecați să nu se mai întoarcă, n'au putut acoperi de astădată decât doar trupul celui care a fost părintele Lucaciu.

Amintirea lui s'a ridicat și mai tânără și mai plină de viață de-asupra proaspătului mormânt, crescând uriașă și întinzându-se pe întreg cuprinsul țării, pătrunzând în mințile și inimile tuturor, pildă în veci neștearsă de viață fără prihană, plină de lupte nobile și de jertfe, răsplătite, îmbelșugat pentru el, cu harul divin al idealului ajuns.

De-asupra celui care a fost odinioară „leul din Șișești“ mormântul și-a închis gura lacomă și fatală; Cartea de Aur a neamului însă s'a deschis să-i înscrie numele la cea mai frumoasă pagină a ei.

Și cartea aceasta nu cunoaște mormânt.

S'a stins la Satu-Mare, în completă izolare și aproape uitat, acela care acum câteva decenii înfiorase de nădejdi noi sufletul obidit al Ardealului românesc și care prin atitudinea-i bătaioasă și dărză a făcut atunci să treacă prin sufletele tuturor un val nou de viață și energie națională.

În pământul Șișeștilor de unde a plecat întâiu, aprig și semeț, înfruntând întunericul temnițelor și otrava persecuțiilor, propovăduind cu disprețul august al adevăraților apostoli cauza românească, bătrânul luptător, s'a întors obosit de cale să și culce trupul chinuit.

Omagiile națiunii, postume ca 'ntotdeauna când e vorba de marii ei slujitori, l'au însoțit reculese și solemne până 'n pragul ultimei locuinți. Sub maldărul de flori, oșteanul posomorît, îmbrăcat în odăjdii sclipitoare le-a ascultat par'că pe gânduri, ca venind de undeva de departe. Minteaa lui scăpărătoare, înțelenită de greul somn al morții, nu le-a 'nțeles desigur sensul lor, oricum, adânc. Căci din întreaga avalanșă a acestor omagii, nimic nu'l mai putea atinge cu umbra vre-unei măguliri.

Pensionarea Invățătorilor*.

Este firesc și natural, că statului i-se impune o datorie nediscutabilă: de a se îngriji de funcționarii ajunși în stare de a nu-l mai putea servi. Ca urmare a acestei datorii, fiecare stat de pe vremuri și-a alcătuit deosebite regulamente și legi în cadrul cărora se asigura soarta funcționarilor ajunși la incapacitate de lucru. Astfel de legi și regulamente s'au adus și pentru țagma învățătoarească. Precum însă învățătorii noștri de azi, până la înălțarea României Mari au fost supuși deosebitelor state, astfel și legile și regulamentele lor de pensie erau deosebite. Mă voiu măgini numai la legile statului ungar și ale statului român, cari ne interesează mai deaproape.

În Ungaria, prima dispoziție pentru pensionarea învățătorilor se ia în 1793 prin Regulamentul „Ratio educationis” care însă nu se îngrijea decât de pensionarea învățătorilor rom. catolici și gr. catolici epă ținători Ungariei propriu zise și nu se referea și la învățătorii din Ardeal și ai altor ținuturi alipite. În sensul ac-s'ui regulament învățătorul după un serviciu de 10 ani primea ca pensie $\frac{1}{3}$ parte din salariul de care beneficiase, iar după 20 de ani, salariul întreg. Văduva învățătorului primea ca pensie $\frac{1}{3}$ parte din salariul de care beneficiase soțul ei în ultimul an de serviciu.

Prima lege de pensie, care se estindea asupra tuturor învățătorilor s'a adus în anul 1875. Această lege, abstrăgând dela unele modificări neînsemnate, a rămas în vigoare până în ziua de azi. Ea cuprinde următoarele dispozițiuni mai însemnate:

La fondul de pensie sunt primiți, învățătorii după ce au împlinit 21 ani; învățătoarele după vârsta de 20 ani. Anii de serviciu se horărăsc la 40. După un serviciu de 10 ani, personalul didactic are drept la o pensie de 40% asupra salariului de care a beneficiat; peste 10 ani, după fiecare an, 20% asupra salariului de care beneficiază în ultimul an de serviciu. Învățătorul, învățătoarea și conducătoarea grădinei de copii care nu din vina lui a ajuns la incapacitate de serviciu, dacă are un serviciu de cel puțin 5 ani, dar nu are încă 10 ani, primește ca excontențare, suma convenită pe 2 ani de 50% după pensia cea mai mare la care este îndreptățit; iar dacă a ajuns la incapacitate după un serviciu mai puțin de 5 ani, primește odată și pentru todeauna 50% după pensia cea mai mare la care este îndreptățit. Cei cari părăsesc de bună voie cariera învățătoarească, nu au nici un drept la fondul de pensie. Celor cari și-au întrerupt funcțiunea, dar mai târziu iar au revenit în învățământ, numai atunci li se socotesc anii

serviți mai înainte în învățământ, la pensie, dacă pot zeveri, că întreruperea au făcut-o din cauză de boală ori constrânși de împrejurări extraordinare, neafernitoare de ei.

Văduva învățătorului, dacă acesta în momentul morții era în funcțiune, primește ca pensie, până la salariul de 1200 coroane, 50%, iar după suma de peste 1200 coroane, 20%. Văduva pensionarului, 50% după pensia convenită soțului ei. Orfanii primesc pentru creștere, $\frac{1}{6}$ parte din pensia mamei văduve; această cotă însă nu poate trece peste pensia mamei văduve.

Dacă soția învățătorului însă ocupă post în învățământ, se bucură de aceleași drepturi de pensie ca băbați învățători (paragraf 6. Art. 43 din 1891). Învățătoarea se bucură de pensia convenită după salariul ei și în cazul dacă soțul este învățător în funcțiune ori pensionar, ori dacă mai primește pensie și după soțul ei (paragraf. 7 Art. 43 din 1891).

Dacă soția învățătorului ocupă post în învățământ și moare ca funcționară, soțul ei învățător primește după ea, ca spese de înmormântare, salariul și ei convenit pe 3 luni, iar dacă moare ca pensionară, pensia convenită pe 3 luni.

Dacă văduva se remărită, în locul pensiei ori primește ca escontențare pensia convenită pe un an, ori își susține dreptul de pensie, în care caz, dacă rămâne iar văduvă, întrucât după al doilea soț nu ar avea drept de pensie, își recâștigă dreptul de pensie după soțul prim, iar dacă are drept la pensie și după bărbatul al doilea, are dreptul la pensia cea mai mare.

Acestea sunt dispozițiunile mai esențiale ale legii de pensie ungare, după care suntem îndreptățiți la pensie noi cei de dincoace de Carpați. Să trecem acum și să analizăm legea de pensie a celor din vechiul Regat.

Aici, cea mai veche legiuire în materie de pensie o găsim în regulamentele organice ale Principatelor. Dreptul de pensie din Muntenia însă diferea de cel din Moldova precum difereau și legile de guvernare ale celor două Principate.

Cea dintâie lege de pensie a țării românești, cari prevede condițiuni și drepturi aproape egale pentru toți funcționarii statului este legea din 15 Februarie 1868 care și ea trece prin mai multe stadii și modificări, până ce la 22 Februarie 1902 se decretează Legea generală de pensie. Aceasta în scurt timp suferă noi modificări în scopul de a mai lărgi dreptul de a dobândi pensia și a rezolvi unele controverse în sensul în care le-a rezolvit jurisprudența. Astfel se aduc noi modificări în anii 1904, 1906, 1907, 1909, 1910, 1911 iar în anul 1912 se aduce „Regulamentul legii gene-

* După ce s'au dat la tip „Cronica învățătorilor”.

rale de pensuni" care cu puține modificări făcute în anii 1913, 1917 și 1918 ce nu ating pe învățători, este în vigoare până în prezent.

Modificările făcute eventual dela 1918 încosce — în lipsa izvoarelor — nu le-am putut urmări.

Dispozițiile generale ale Legei de pensiuine și ale Regulamentului legii, cari în special se referă la noi la învățători, sunt următoarele:

Art. 1. Toți funcționarii statului au drept la pensiuine în modul și condițiunile următoare:

a) Pentru un serviciu de 15 ani impliniți, 30%, din retribuțiunea de mijloc ce va fi primit în cei din urmă 5 ani de serviciu,

b) Pentru fiecare an de serviciu ce trece peste 15 ani se va adăuga un spor de 9.50% calculat tot la retribuțiunea de mijloc după ultimii 5 ani.

Nici o pensiuine nu va putea întrece media retribuțiunii celor 5 ani din urmă (și încă în anul 1918 nu putea fi mai mare ca 9000 lei anual). Drepturile la pensiuine nu se pot obține decât la etatea de 57 ani.

Sunt dispensați de condițiunea vârstei toți funcționarii prevăzuți în acest articol dacă au 35 ani de serviciu impliniți, afară de funcționarii eclesiastici.

Art. 3. punctul b) Când funcționarul suferind de infirmități dobândite din cauza serviciului ar fi pus în imposibilitate permanentă și absolută de a-și câștiga existența prin orice fel de muncă, el va avea drept la pensiuine cu condițiunea să fi îndeplinit 10 ani de serviciu. Cotitatea pensiuinii în acest caz, va fi de 20% din ultima retribuțiune, pensiuinea se va spori cu 4% pentru fiecare an ce trece peste 10.

Punct c) Când funcționarul a dobândit infirmități cari îl fac impropriu serviciului, fie că sunt sau nu provenite din cauza lui, el va avea drept la pensiuine conform art. 1. cu condițiune să fi împlinit 15 ani de serviciu.

Art. 6. Văduva pensionarului sau funcționarului încetat din viață, va avea drept la pensiuine în condițiunile următoare: dacă a trăit cu soțul său ca funcționar până la maximum 2 ani, va primi 26% din pensiuinea ce s'ar fi convenit acestuia.

Pentru fiecare an împlinit în căznicie cu soțul ca funcționar, peste termen de 2 ani se va adăuga câte 8% fără a se putea însă întrece jumătatea pensiuinei ce s'ar fi convenit soțului.

Dacă sunt copii minori născuți din căsătoria cu funcționarul, se va adăuga la pensiuinea convenită văduvei încă un supliment de pensiuine determinat astfel: pentru un copil, 20%, din pensiuinea convenită tatălui; pentru doi copii, 35%; pentru 3 sau mai mulți, 50% din aceea pensiuine. Drepturile la pensiuine ale văduvei și copiilor încep din ziua morții soțului sau părintelui lor.

Art. 9. Văduva unui pensionar sau funcționar cu drept la pensiuine, dacă ea însăși are drept la pensiuine ca fostă funcționară, nu va putea cumula cele două pensiuini; va avea însă dreptul la pen-

siunea cea mai mare.

Art. 10. Orfanii de tată și mamă au drept la o pensiuine determinată astfel:

Pentru un copil, 50% din pensiuinea tatălui; pentru doi copii, 65%; pentru trei sau patru, 75%; pentru mai mulți de patru, întreaga pensiuine ce se cuvenea tatălui.

Art. 13. Văduva are drept la pensiuine până la moarte sau până la remăritare.

Copii au drept la pensiuine până la majoritate sau până la căsătorie dacă ea are loc înaintea majorității.

Art. 36. Pensiuinile până la 30 lei lunar vor fi scutite de orice rețineri în folosul casei; cele dela 40 până la 50, la 6 la sută și tot astfel se va spori din zece în zece cu câte 3 la sută.

Acestea sunt dispozițiunile generale ale ambelor legi de pensiuine, cari ne privesc pe noi și pe cari comparându-le, căci „contraria juxta se posita magis ellucescunt” vă puteți scoate fiecare concluziunile, puteți să vă convingeți despre avantajile uneia și scăderile alteia, asupra că ora aflu de prisos să mă mai opresc și să mai insist în amănunțime.

În urma războiului mondial s'a schimbat harta statelor, s'au schimbat granițele, s'au schimbat hotarele țărilor și astfel și noi, după secolii de amară robie, azi suntem uniți cu toții; suntem fiii liberi ai unei aceleiași țări, ai României-Mari. Este ceva natural, este ceva firesc ca în această stare nouă, în această stare schimbată, să dispară, să se schimbe și diferitele regulamente și legi și să se înlocuiască cu altele noi, conform împrejurărilor.

Suntem în al patrulea an dela înfăptuirea României-Mari și totuși noi funcționarii în genere, cari ieri-alaltăeri trăiam sub regim străin, în ce privește viitorul nostru și soarta familiei noastre ne aflăm încă și azi într'o situație nesigură.

Ni se reține din salar o sumă considerabilă fără ca să știm pozitiv spre ce scop, fără ca să știm ce va fi cu noi dacă vom ajunge improprii serviciului, fără ca să știm ce soartă așteaptă familia după moartea noastră.

Mizeria învățătorilor pensionari, strigătele disperate ale văduvelor, vaietele orfanilor, nesiguranța viitorului, toate protestează energic contra acestor stări.

Mai înainte de toate reformele politice, mai înainte de toate reformele învățământului, ar trebui să vie limpezirea acestei situații, ca așa cu suflet liniștit să putem conlucra cu toții, din toate puterile, numai la consolidarea statului și numai spre binele și înflorirea neamului.

E ceva absurd, este o anomalie și o nedreptate, ca o parte din funcționarii uneia și aceleiași țări să fie lăsați în nesiguranța viitorului și pe mai departe, ori în cel mai bun caz să ni se măsoare după niște legi și regulamente ruginite, cari nu mai corespund împrejurărilor schimbate.

Anomalia aceasta a fost observată și de către actualul Ministru al Instrucțiunii, dl. Angelescu, care condus de cele mai vii interese cele poartă învățatorimei — precum s'a declarat și în congresul din Cluj — și a pus în cumpănă toată greutatea, ca în aceasta privință să creeze o situație clară și justă. Că încă nu avem rezultate îmbucurătoare, vina stă în picioare greu de înlăturat. Avem însă toată nădejdea, că pe lângă toate greutățile, o să se rezolve și această problemă spre mulțumirea generală a întregii învățatorimi. Este deci rândul nostru ca și noi să colaborăm din toate puterile și cu toată energia la rezolvirea acestei chestii de o importanță atât de mare pentru noi.

Din aceste motive și în baza însărcinării primite de la Revizoratul școlar de o parte iar de altă parte însărcinat și de către adunarea generală a Asociației noastre, am înaintat On. Congres, următoarele :

1. În sesiunea parlamentară de toamnă să se alcătuiască o nouă lege generală de pensii conformă scumpetei și împrejurărilor schimbate.

2. Dreptul la pensie să se obțină cu primul an de serviciu fără condiționea vârstei.

3. Anii de serviciu cu drept la pensie să se hotărască în 30, fără limită de etate: după un serviciu de 5 ani, 25%; peste 5 ani până la 30 ani, după fiecare an, 3%.

4. Învățătorul, învățătoarea și conducătoarea grădinei de copii își poate cere pensionarea când a dobândit infirmități care îi fac improprii serviciului, fie că sunt provenite sau nu din cauza lor. Dacă nu au impliniți 5 ani în serviciu, primesc odată și pentru totdeauna ca esconțentare plata convenită pe 1 an.

5. Dreptul la pensie îl pot pierde :

a) cei cari pierd calitatea de cetățean român ;
b) cei cari pentru infracțiuni, prin judecată ridicată la putere de drept, au fost judecați la pierderea funcțiunii.

6. Pentru delict disciplinar nu-și poate pierde nimeni dreptul de pensie. În aceste cazuri, cea mai grea pedeapsă poate fi pensionarea înainte de termen (Pensionare forțată)

7. Dacă învățătorul, învățătoarea, conducătoarea grădinei de copii își întrerup serviciul din cauze de sănătate sau pentru continuarea studiilor, și după reînăsătorire, respectiv după terminarea studiilor, iar se reîntorc în învățământ, anii înainte de întrerupere, după cari s'a făcut reținerile prescise să se socotească la anii ulterior serviți.

8. Să se socotească la pensie și anii petrecuți în serviciul militar, detrându-se reținerile convenite după acești ani, odată cu reîntoarcerea în serviciu.

9. Învățătorilor cari au făcut efectiv campania în timpul războiului, li se va socoti timpul de război dublu, cum și toate accesoriile stabile de cari a beneficiat învățătorul (învățătoarea, conducătoarea grădinei de copii) în timpul ultim al serviciului, făcându-se reținerile convenite și după acestea.

10. Să se socotească la pensie și banii de chirie.

11. Învățătorilor ajunși la incapacitate pentru serviciul lor în urma campaniei, să li se asigure funcțiunii în administrație, luându-se diploma de învățător echivalentă cu bacalaureatul și socotindu-li-se la fondul de pensie și anii serviți în învățământ.

12. La intrarea în serviciu să se rețină pentru Casa pensiunilor $\frac{1}{4}$ din salariul convenit pe o lună, iar la înaintare în serviciu și gradații, sporul lefei convenit pe o lună.

13. Învățătorii cari ies de bună voie din învățământ și-au pierdut orice drept față de fondul de pensie și nu pot conta la nici o despăgubire.

14. Văduva fără copii minori a învățătorului, dacă acesta în momentul morții era în funcțiune, pe timpul văduviei să primească ca pensie 50% din salariul de care a beneficiat soțul ei în ultimul an fără considerare la anii de serviciu ai soțului.

15. Văduva cu copii minori a învățătorului, care în momentul morții este în funcțiune, va avea drept de pensie la 50% după salariul ultim al soțului, fără de considerare la anii serviți. Se va adăuga la pensia convenită văduvei încă un supliment de pensie determinat astfel: pentru un copil, 20% din salariul tatălui; pentru doi copii, 35%; pentru trei sau mai mulți copii, 50% din acel salariu.

16. Văduva învățătorului trecut la pensie, dacă nu are copii minori pe timpul văduviei să primească ca pensie 70% după pensia convenită soțului.

17. Văduva cu copii minori a învățătorului trecut la pensie va avea drept de pensie la 70% după pensia convenită soțului. Se va adăuga la pensia convenită văduvei încă un supliment de pensie determinat astfel: pentru un copil, 10%; din pensia convenită tatălui; pentru doi copii, 20%; pentru trei sau mai mulți copii, 30% din aceea pensie.

18. Orfanii de tată și mamă au drept la o pensie determinată astfel :

Pentru un copil, 50% din pensia tatălui; pentru doi copii, 55%; pentru trei, 75%; pentru patru și mai mulți de patru, întreaga pensie ce se cuvenea tatălui.

19. Orfanii ai căror părinți au ocupat ambii post în învățământ, au drept a lua din pensia cea mai mare proporțiunile arătate în punctul 18, la care se va mai adăuga un supliment de 30%.

20. Copii a căror mamă s'a remăritat se vor trata ca orfani.

21. Copii din diferite căsătorii au drepturi egale din aceeași pensie trăându-se ca orfani.

22. Văduva are drept la pensie până la remăritarea ei.

23. Băieții orfani au drept la pensie până la majoritate, respectiv până la terminarea studiilor, femele până la căsătorie, respectiv până la majoritate.

24. Orfanii infirmi se vor bucura de pensiunea cuvenită pe întreaga viață.

25. Erezii legali ai învățătorului care în momentul morții a fost în funcțiune, vor primi la moartea acestuia, ca spese de înmormântare, leașa cuvenită de pe 3 luni iar a pensionarului, pensiunea cuvenită de pe 4 luni.

26. Văduva învățătorului care în momentul morții a fost în funcțiune, dacă ocupa și ea post cu drept de pensiune, să primească ca pensiune, 40% după salariul soțului și pentru fiecare copil, 10%; a pensionarului, 50% și după fiecare copil, 10% după pensiunea cuvenită soțului. Pensiunea copiilor nu poate trece nici într'un caz peste pensiunea cuvenită mamei văduve.

27. Dacă soția învățătorului ocupă și ea post ori în învățământ ori în altă funcțiune, se bucură de toate drepturile de pensiune întocmai ca bărbatul învățător, indiferent că mai primește pensiune și după soțul învățător ori nu.

28. Dacă văduva se remăță în locul pensiunii avute primește pensiunea cuvenită pe un an, și dacă rămâne iarăși văduvă, întrucât după al doilea soț nu ar avea drept la pensiune, își recâștigă dreptul de pensiune după soțul prim, iar dacă are drept la pensiune și după al doilea soț, va avea dreptul la pensiunea cea mai mare.

29. Învățătorul a cărui soție încă ocupă post în învățământ și are drept de pensiune, la moartea soției primește ca escomentare și spese de înmormântare, leașa soției cuvenită pe un an, dacă a fost în funcțiune, iar dacă a fost pensionară pensiunea cuvenită pe un an.

30. Să se reguleze conform scumpeții pensiunile tuturor învățătorilor pensionari, precum și ale văduvelor și orfanilor cari au fost pensionați înainte de intrarea în vigoare a noilor salarii.

Pensiunea acestora în nici un caz nu poate fi mai puțină de 1200 lei lunar pentru pensionari, dacă au avut cel puțin 25 ani de serviciu, pentru văduve mai puțin de 800 lei, pentru orfani, 20% din pensiunea văduvei, dar nu-i poate trece pensiunea acesteia.

31. Văduva să se bucure de întreaga leașă și chirie, respectiv, banii de chirie ai soțului, începând dela moartea acestuia o jumătate de an, în care timp cererile înaintate pentru punerea în curgere a pensiunii văduvei și a orfanilor să se resolve, ca în a 7 lună aceștia să-și poată primi pensiunea cuvenită.

32. Învățătorul, învățătoarea, conducătoarea grădini de copii, cari își înaintează cererea pentru pensionare până la punerea în curgere a pensiunii să se bucure de întreg salariul, indiferent că este în funcțiune ori e pus în disponibilitate.

33. Toate cererile referitoare la pensionare să fie scutite de timbru.

34. Toate competențele de pensiune să fie scutite de ori și ce rețineri.

35. Atât pensionarul cât și văduva să se bucure de banii de chirie în condițiunile cum au primit banii de chirie până au fost în funcțiune.

36. Statul are să suporte singur toate cheltuielile ce rămân neacoperite din veniturile speciale ale Casei de pensii.

37. Guvernul să intervină pe cale diplomatică, ca cota cuvenită din „Fondul regnicolar de pensiune” a învățătorilor din fostul stat ungar să se verse în întregime în „Casa pensiunilor”.

38. Noua lege de pensiune să intre în vigoare cu data de 1 Aprilie 1923 având a respecta toate drepturile deja câștigate.

Satu-Mare.

Ioan Deleanu
Inv. dir.

Bibliotecile populare

În programul de dezvoltare a vieții românești, cultura națională, întărirea și răspândirea ei, crearea de noi posibilități pentru avântul scrisului românesc, stau la locul de frunte.

Înainte oricărei alte munci de consolidare, cea dintâi care se impune realizată, cea dintâi care cere conlucrarea tuturor energiilor naționale este propaganda culturală și aceasta nu numai pentru că ea este o operă prin excelență civilizatoare și nobilă, dar pentru că este, în împrejurările de astăzi, și cea mai utilă neamului.

Căci dacă fărâmiările politice, dacă asprimă și sumedenia nevoilor cari ne coplesesc, dacă rezolvirea problemelor pe cari ni le pune vremea, pot fi deseori cauze ale unor desuniri de o cîmpă, opera de propagandă culturală ne aproprie pe toți, ea topește într'o singură forță uriașă toate forțele noastre naționale.

Mai mult decât toate măsurile de ordin administrativ și mai mult decât toate colaborările politice, opera culturală este aceea care va de-ăvârși unitatea sufletească a poporului român. Slova românească trebuie răspândită și cultivată mai cu seamă în acele ținuturi în cari urgia asupritorilor noștri de ieri a lucrat împotriva ei, pentru nimicirea ei. Și chiar dacă aceasta n'a izbunit s'o distrugă pentru că conștiința națională era prea puternică și prea vie, a împiedicat-o însă în zborul ei, a sănjenit-o în avânturile ei și a încetușat-o în acțiunile ei.

Liberi și reintregiți astăzi, noi sun'em datori să dăm culturii naționale toate posibilitățile de afirmare, de dezvoltare și de răspândire. Și între mijloacele necesare pentru atingerea acestui scop, înființarea de biblioteci populare la orașe și la sate este unul din cele mai bune, din cele mai sigure și din cele mai eficace.

Să ai în fiecare oraș, în fiecare sat o bibliotecă populară în ale cărei rafturi tinerii de azi cari vor constitui generațiile conducătoare de mâine, să aibă la îndemână cărți de istoria și literatura națională, ce mijloc mai bun pentru a răspândi cultura națională, pentru a forma o tradițiune culturală, pentru a da educație românească acestui tineret în care sălășluiesc comori de energie națională!

Fiecare bibliotecă înzestrată cu tot ce este mai de valoare și mai neaș românesc în literatura noastră, va fi un mic focar de cultură. Răspândite în toate satele și orașele de pe cuprinsul pământului românesc ele vor da un nou suflet și o nouă forță culturii naționale.

Ofensiva școlară.

— O propunere. —

Să spunem fără tămaiere, că actualul ministru al instrucțiunii publice a înțeles mai bine rostul vremii și a luat curajoasa inițiativă de a construi în cel mult doi ani toate localurile de școală ce ne lipsesc astăzi.

Acțiunea drului Angelescu este o trebuință de obște pe care o înțelege ori care cetățean, care simte cât-de-cât românește. Să se știe, că nu este om pe pământul acestei țări, care să nu dorească învățătură și să se mai știe, că piugarii noștri și-au dat copiii bucurăși la școală, câtă vreme ea era școala limbii și a sufletului românesc. Această însuflețire s'a topit încet, după cum se întindea focul șovinismului unguresc. Nu e de mirare, că în vremurile mai din urmă poporul român ardelean era notat ca unul căruia nu-i prea place școala.

Nu-i plăcea școala în care s'a furiașat prin forța legii dubul „patriotismului” maghiar...

La confrința prefecților și revizorilor școlari din părțile alipite s'a dat lozinca, ca fiecare comună lipsită de școală să-și clădească localul prin contribuția localnicilor și cu ajutorul Statului. Foarte bine. De fapt în țările din Apus școala este susținută de societate și trebuie ca și la noi să se introducă acest sistem, în primul rând să se introducă contribuția poporenilor la clădirea localurilor — măcar cu câte o cărămidă.

La noi în Ardeal însă trebuie să privim altfel starea de drept și de fapt a lucrurilor. Fără să vreau să fiu învinuit de păcatul „regionalismului” trebuie să scot la iveală fapte și adevăruri, în urma cărora situația noastră a ardelenilor va fi văzută ca excepțională față de cea din țara-mamă și de celelalte surori.

Școala statului maghiar, subînțelegând toate școalele maghiare de stat, au fost făcute și din truda neamului românesc ardelean. În aceeași vreme, românii și-au clădit localuri pentru școalele lor românești, *supranumite* școale confesionale. Bineînțeles, aceasta au făcut-o numai comunele cu dare de mână — cele sărace au rămas ca vai de capul lor, fără școală.

Dar Românii noștri nu numai că și-au clădit localuri, dar au contribuit și cu cheltuieli materiale, ba au plătit și dascălii...

De aci se vede clar, că Românii ardeleni în aceeași vreme au purtat pe umerii lor împovărați și dubla sarcină a școlii române și a școlii maghiare numită „de stat”.

Acum cu sosirea acestui val cultural poroit de inimosul nostru ministru de instrucțiune, ar urma că Ardelenii, înțeleg comunele lipsite, să-și clădească localuri, deci să facă și școala *a țării*. Incontestabil că se va face, dar oamenii istoviți, cu munca lor istovită, nu vor crea ceva din sufletul lor... Ei vor face această ultimă sfortare, dar această sfortare ar putea să coste mult mai mult de cât ne închipuim: ar fi zdruncinată înfundată față de instituția aducătoare de lamă!

Trebuie să fim indulgenți față de țărani ardeleni și trebuie să găsim și pentru dânșii o firească explicație în noi când ei ne aruncă vorbele grele:

— **Statul maghiar a făcut școale fără să dăm ceva, acum e rândul Statului român să facă la fel!**

Să nu ne supărăm și să nu ne mirăm pentru această mentalitate. Ei au deprins chestia contribuțiilor către statul maghiar de chestia clădirii școalelor!

Au ei oare dreptate sau nu, să nu discutăm dar pare... pare... că totuș puținică vor fi având.

Din toate aceste ar răzbat^e la suprafață marea dreptate, că aceste nenorocite comune sărace care nu au deloc școală, să fie ajutate de Stat în măsură cât mai darnică.

Aci se ivește însă o mare piedecă.

Statul nostru care aproape e strivit de greutățile financiare, nici astăzi, dar nici mâine nu ar fi în stare să aducă această jertfă.

Atunci?

Să facem ca Apusul! Dar nici aceasta nu se poate, pentrucă ne mai trebuie să făurim această mentalitate prin generatoarele, pe cari chiar acum vrem să le construim: prin școale.

Nu ne-ar mai rămânea altă soluție, decât să se creieze o dreaptă contribuție dela cetățean la cetățean după reala lui stare materială.

În definiție, fiecare cetățean fără considerare că are sau n'are copil este dator să fie agentul contribuabil al culturii române, fie el de orice naționalitate sau confesiune!

Țara noastră are treizeci milioane de hectare de pământ. Ce ar fi, dacă după fiecare hectar s'ar plăti ridicula sumă de 2 lei în răstimp de 10 ani?*

Aceasta ar face anual 60 milioane, în 10 ani 600 milioane!

Dar noi nu avem numai pământ. Avem comerț, industrie, instituții financiare, cărora făcându-li-se un echivalent față de hectarul de pământ, s'ar realiza o altă sumă de trei-ori mai mare cât cea rezultată de la hectarele de pământ, ceea ce ar realiza anual suma de aproape 200 milioane, adică două miliarde în 10 ani!

Este o sumă fantastică, dar aceasta este în mijlocul nostru.

Poate că va fi fost lansată această idee și de alții, dar aceasta n'are a face. Să ne strângem rândurile toți cetățenii țării și să ne pregătim la această **defensivă** culturală față de statele din jurul nostru care au început imediat după terminarea războiului ofensiva culturală față de noi.

O Românie înapoiată pe tărâmul cultural nu va putea dura mult între state, cu o cultură superioară ei.

În afară, defensivi, iar înăuntru ofensivi, pe terenul cultural împotriva noastră înșine!

Daria Pop.

Scopul școlii: alegerea unei cariere. O gravă lacună a pedagogiei noastre.

Scopul logic al studiilor școlare este alegerea cumpănită a unei cariere. Dacă cariera este rău aleasă sau dacă ea nu e chiar aleasă de loc — primită fără multă judecată, impusă de părinți sau de unele împrejurări — scopul nu e atins. Și acest lucru este foarte grav. Cine și-a greșit cariera muncește fără tragere de inimă și fără spor. Acest rezultat interesează și colectivitatea și pe individ. Căci mediocrii și descurajații sunt nefolositori și nenorociți.

Un lucru mai important deci decât orice reformă școlară este acela de a face posibilă elevilor alegerea unei cariere potrivite. Și trebuie s'o mărturisim odată: educatorii noștri nu s'au preocupat niciodată de viitorul elevilor lor.

Lacune pedagogice.

Ce fac profesorii? Ei învață pe toți copiii unei clase un oarecare număr de materii înscrise în program așa ca elevii să cunoască — mai mult sau mai puțin superficial — o grămadă de fapte *teoretice* și, grație unor examinări periodice, niciodată destul de riguroase, îi trec apoi în clasele următoare, și astfel, din clasă în clasă, tânărul ajunge la bacalaureat.

Ce face examenul de bacalaureat? El face o selecție arbitrară și falsă între candidații mai mult sau mai puțin cunoscători ai faptelor *teoretice* și *generate* pe cari profesorii le-au tratat și ei după inclinările lor. Pe lângă faptul inerent că orice examen de acest fel dă adesea rezultatul paradoxal de a trânti un elev bun și de a trece pe unul rău, dar cunoștințele prea felurite, prea superficiale, înmagazinate de copii *nu atât pentru a ști mai mult, cât pentru a trece la examen*, se vor uita în mod fatal după câțeva vreme.

Nu spunem că elevul ar fi muncit cu desăvârșire fără folos, căci orice creier care se exercită la o gimnastică oarecare, oricât câștigă un gram de cultură. Dar această cultură impersonală, așa de depărtată de realitate, nu'i va servi în frământările așa de variile ale vieții, mai la nimic. Trebuie deci să ne preocupăm nu atât că elevul va fi mai târziu tâmplar, inginer, contabil, medic, agricultor, profesor, avocat, etc., cât mai ales dacă el posedă, efectiv, cunoștințele și aptitudinile respective.

Pentru alegerea unei cariere.

Mijloacele de a determina aptitudinile unui copil pentru cutare sau cutare profesiune sunt gingașe și puțin numeroase. Ele se pot rezuma în mod practic în felul următor: 1) Să se introducă în învățământ o seamă de probe psihologice destinate să pue în lumină fondul real al inteligenței și caracterului copilului și 2) să se reformeze organizația învățământului în sensul școlii unice.

Aceste două propuneri cer câteva lămuriri. Gustul pe care îl manifestă unii copii pentru anumite cariere nu trebuie să servească ca un criteriu definitiv. Copilul se lasă de multe ori sedus de unele lucruri impresionante: de dibăcia unui medic care l-a salvat mama de la moarte; de calul și uniforma scilpitoare a unui ofițer la o paradă; de oratoria unui avocat la o întrunire, etc., etc. . . . Părerea părinților chiar identică cu a copilului, nu va putea fi luată niciodată ca un criteriu sigur. Părinții adesea visează în copiii lor continuatori ai profesiunii lor. Ei nu se gândesc că odraslele lor pot foarte lesne să n'aibă calitățile cari i-au făcut pe dânsii să reușească de ex. în comerț, în industrie, în agricultură. . .

Și totuși, câte exemple de oameni nu ni oferă istoria, cari îmbrățișând diverse cariere, le-au părăsit pentru a deveni iluștri în alte diametral opuse!

Invățătorul trebuie să intervină.

Profesorilor copilului cade deci sarcina de a căuta adevărata cale pe care acesta trebuie să apuce în viață și de a-l îndrepta spre dânsa cu o deosebită băgare de seamă.

Se va răspunde că acest lucru s'a făcut doar și până acum. Vom replica hotărît: nu. Afară de rari excepțiuni, profesorul strâns în paragrafele programelor oficiale, nu mai are răgazul să se preocupe de psihologia elevilor lui.

Și totuși examenul psihologic nu este mai puțin important ca examenul școliar propriu zis! Ce însemnătate mai are faptul că un elev știe data bătăliei de la Waterloo, afluenții lui Mississippi și capitala Coreei, când el are mîntea greoaie, vorba hălbăită și se destinează meseriei de general!

Marele psiholog *Binet* a stabilit o întreagă serie de probe după cari se poate face cu ușurință o idee despre natura copiilor: calități active și pasive; apititudini de creare sau de perfecționare; de poruncit sau de ascultare; de organizare sau de îndemănare la lucrări manuale, toate vor putea fi scoase la iveală prin aceste probe analoge și vor servi ca amănunte prețioase pentru orientarea profesională.

Probe lămuritoare.

Iată câteva exemple:

Un copil de șase ani trebuie să știe a deosebi mâna stângă de cea dreaptă; a deosebi dimineața de seară; să știe să repete mici fraze; să și știe vârsta; numele obiectelor familiare; să facă o comparație simplă de estetică.

— Un copil de zece ani trebuie să fie în stare să formeze asociți fiini de idei mai însemnate; să compună fraze în cari intră cuvinte date; să răspundă la întrebări de inteligență, etc.

— La 12 ani, simțul critic și simțul abstract vor trebui să fie trezite: să arate anomaliile frazelor ce cuprind absurdități anume voite; să completeze fraze ciopârțite; să definească cuvinte abstracte.

— La 15 ani, elevul va trebui el singur să rezolve mici probleme de psihologie; să dea dovezi de memorie spunând pe din afară poezii și fragmente de proză.

Pe lângă toate acestea, se vor mai adăuga altele: diverse compoziții vor arăta calitățile de imaginație creatoare; unele lucrări practice, introduse în program, vor indica calitățile de aplicație, de sinteză sau de analiză; felul cum va fi aranjat un obiect, va fi tot atât de instructiv în altă ordine de idei, etc.

Cele mai neînsemnate apucături, jocurile, convorbirile, atitudinea din timpul recreațiilor, toate ne pot da indicații prețioase. Cei puternici, cei îndemânatici, cei răutăcioși, cei răbdători, se vor desvălui așa cum vor fi mai târziu: întreprinzători, cercetători, gânditori, oameni de acțiune, lenevoși, etc.

Școala unică.

Cât privește școala unică, ea există *de fapt*, în unele țări și dă rezultate minunate. Ea îngăduie combinarea a tot ceea ce e bun în metodele primare și secundare până măcar la vârsta de 12 ani și distingerea fără de greș a categoriilor de elevi destinați apoi cutărei sau cutărei secții de învățământ.

După cum se vede deci, există o gravă lacună în pedagogia actuală, prea încărcată de teorii și neglijând singurul scop practic ce trebuie urmărit: alegerea unei cariere.

Această lacună, după cum iarăși se vede, ar putea fi ușor împlinită introducându-se în programul școlii unice, până la 12 ani și în școlile următoare, probe de psihologie și lucrări manuale.

Instituții ca „oficiile de orientare profesională” și „sfătuitoarele de vocații” în uz de mult în Germania, ar constitui și la noi un progres apreciabil și ar trebui să preocupe stăruitor pe cei cari lucrează astăzi la reforma învățământului nostru.

Educația higienică în școală.

după Dr. L. Emmet Holt.

Chiar când este vorba de alte ramuri ale higienei, în afară de mortalitatea infantilă, cum ar fi de ex. tuberculoza, boalele venerice, atingem la încheierea că orice progres se sprijină pe igiena individului; alimentare, obiceiuri, locuință, etc.

Un alt fapt important este că obiceiurile de igienă individuală nu se pot îmbunătăți simțitor decât printr-o educație sistematică. Când amenință epidemiile mari ca: holera, ciurma, tifosul, etc., publicul poate fi făcut să înțeleagă importanța curățeniei corporale, a sterilizării apei și a laptei, și să ia anumite măsuri preventive ce i se recomandă. Odată însă pericolul trecut, neglijența se reîntronează și vechile obiceiuri revin cu puteri noi. Rămâne mai nimic din această educație parțială și totul trebuie reînceput la prima nouă epidemie.

Oare această experiență trebuie să se reînnoască neconștient? Oare să nu fie alt mijloc pentru a ajunge la un rezultat mai hotărâtor și durabil? Cea mai principală cauză de nereușită este greutatea de a deprinde pe adulți cu regulile igienice sau de a le schimba obiceiurile în ce privește alimentarea, băuturile, curățenia, etc. Unele dintre aceste obiceiuri sunt consacrate prin tradiție, prejudecăți, superstiții.

Necesitatea de a învăța pe copil igiena.

Dacă sănătatea publică este destinată să se îmbunătățească, aceasta nu se poate face decât prin educația copilului, care este accesibil oricărei noțiuni nouă. Și în adevăr, el este îmbuibat cu principii, dar oare i se infiltrează și deprinderile bune? Iar

învățăturile ce i se dau sunt ele practice?

Casa părintească este mediul natural în care copilul ar trebui să se pătrundă de regulile simple pentru existența sănătoasă și unde ar trebui să se aplice. Dar cea mai elementară cercetare ne arată că educația higienică în familie este aproape nulă. Aceasta din cauză că părinții înșiși nu cunosc principiile elementare ale unei creșteri sănătoase și că disciplina și autoritatea părintească încep să dispară.

De altfel nici școala n'a avut mai mare succes, judecând după rezultate. Căci nu trebuie judecat după ce știu copiii, ci după ceea ce fac ei. De ani și ani de zile se învață igiena în școală, fără ca obiceiurile rele să se fi schimbat. Aceasta ne-ar putea pune pe gânduri, dacă trebuie să se mai facă în școală asemenea educație, sau să ne întrebăm pentru ce ea nu a dat rezultate și cum s'ar putea face mai bine.

Și cu toate acestea, avantajile învățământului în școală sunt numeroase. Copilul este obligat să urmeze la școală 4, 5 ani cel puțin. El este apt de a primi cu ușurință orice învățătură; cuvântul dascălului este pentru dânsul sfânt. La vârsta lui, spiritul primește nu numai idei, dar se pot forma și deprinderi. Mediul format de ceilalți școlari este un stimulent puternic, cu ajutorul căruia se poate obține rezultate ce nu s'ar putea căpăta dacă s'ar lua copilul individual, căci se poate profita de simțul înăscut al emulației.

Cauzele cari au împiedecat educația școlară a higienei, sunt de două feluri: ea a fost prea abstractă, prea teoretică, fără legătură cu realitatea,

pe de altă parte ea n'a putut fi făcută interesantă.

Înainte de a vedea care este cea mai bună metodă de urmat, să ne dăm seama de ce fel de învățământ igienic poate fi dat copiilor. S'ar putea trata chestiuni cu privire la profilaxia boalelor contagioase, puritatea apei și a laptelui, întreținerea străzilor, vaccinări, distrugerea muștelor, a șoarecilor, etc. Toate aceste lucruri pot fi făcute interesante pentru copii, dacă sunt prezentate și le poate da conștiința de viitori cetățeni. Mai importante sunt însă cunoștințele relativ la sănătatea personală. Aceste cunoștințe trebuie să continue, schimbând forma, în toată viața școlară. Puțin importă dacă copiii știu anume lucruri: este însă absolut necesar ca ei să capete obiceiul de a le face. Trebuie să se insiste totdeauna mai mult asupra noțiunilor pentru întărirea sănătății, decât asupra ideii de a se teme de boală. Învățământul trebuie să fie pozitiv, nu negativ: să se sprijine mai mult pe ceiace trebuie să facă copilul, nu pe ceiace nu trebuie să facă el.

Scopul ce ne propunem fiind formarea obiceiurilor sănătoase, problema constă: 1. în alegerea acelor obiceiuri cari sunt mai esențiale; 2. în căutarea mijloacelor de repetiție constantă, astfel ca să devină cu timpul gesturi automate. Iată de ex. obiceiurile pe cari le recomandă „Organizația Americană pentru igiena infanțilă” și care se numesc „Regulele jocului”.

Fă baie completă de mai multe ori pe săptămână. — Curăță dinții cel puțin odată pe zi. — Dormi ceasuri întregi cu fereastra deschisă. — Bea cât mai mult lapte, nu bea nici ceai, nici cafea. — Mănâncă în toate zilele legume și fructe. — Bea în fiecare zi cel puțin patru pahare de apă. — Joacă-te în aer curat o parte din zi. — Regulează și stomacul în fiecare dimineață.

Aceste reguli elementare, dar de o importanță fundamentală, ar aduce evident o îmbunătățire simțitoare în starea fizică a copiilor, dacă toți le-ar respecta.

Trebuie dar asigurată executarea lor nu numai pentru câteva zile sau săptămâni, dar pentru întreaga viață școlară. Trebuie aduși copiii a privi grija sănătății ca un joc care are regulile sale, ca oricare alt joc. Și cum va ști copilul dacă pierde sau câștigă la acest joc? Greutatea lui i-o va spune. Dacă el crește neconținut, a câștigat la joc: dacă greutatea lui e staționară sau descrește, el a pierdut partida. Emulația acestui „joc al sănătății” stimulează pe copil, ca și sporturile sau studiile.

În rezumat, scopul nostru este de a da copilului o cunoștință despre funcțiunile și trebuințele trupului, pentru a înțelege ce este necesar întreținerii și conservării sale, adică pentru a forma baza obiceiurilor sănătoase ale existenței.

Copilul reține cu ușurință cari sunt trebuințele principale ale corpului său: nutriment convenabil, curățenia corpului, aer curat, exercițiul, repaus, etc. El învață cu ușurință deasemenea cari sunt lucrurile ce strică sănătății: alimente

proaste, dinți cariți, exces de mâncare și băutură, lipsă de somn, întrebuințarea ceaiului, a cafelei, a alcoolului, etc. Este evident că, pentru a influența pe copii, trebuie mai întâi a-l interesa. În această privință, „Organizarea americană a igienei infanțile” a căutat să facă să intre în programul zilnic al școlii, mijloace proprii pentru trezirea interesului copiilor.

Metode pentru trezirea interesului copiilor.

Sub vârsta de zece ani, reprezentațiile teatrale și jocurile cu temă igienică, isbutesc adeseori să captiveze pe copii. Ele cer însă o cheltuială de vreme și pentru profesori, și pentru elevi. Noutatea jocului se pierde repede.

„Organizarea de igienă infanțilă” a format și exercitat actori cari, captivând și distrând pe copii, îndeplinesc rolul unor profesori de sănătate. Ei le prezintă regulile simple de igienă și alimentare, sub o formă așa de puternică, încât noțiunile se împreună mai bine ca prin orice alt mijloc. Interesul trezit și stimulat astfel este pe urmă menținut și dezvoltat prin alte metode. S'a făcut celebru în acest domeniu, un adevărat clown de profesie, foarte iubit de copii și ale cărui reprezentații au la bază teme igienice.

„Zâna Sănătății” este o infirmieră care are un minunat dar de a-și atașa copiii și a-i captiva prin povești cu zâne, smei și feți-frumoși, sub care se ascund lecții de igienă. Asemenea lecții sunt date și de către un ventrilog „Bufonul vesel” și de „Domnul fericit”, un prestidigitator meșter. După apariția acestor personaje în școală, se poate vedea imediat efectul surprinzător al învățământului lor și o emulație se stărnește printre copii, pentru realizarea celor auzite și văzute.

În scurt, se infiltrează igiena, prin joc sub toate formele, pornind de la ideea că cu cât interesul va fi mai viu, cu atât impresia va fi mai puternică și mai durabilă. Noțiunile elementare asupra alimentelor, regulile esențiale ale sănătății se imprimă în spiritul copilului, fără să-și dea seama că învață fiziologie și igienă.

O întreagă literatură plăcută a luat naștere în această direcție, cu imagini și cântece pentru copii.

Rolul emulației.

Mijlocul cel mai simplu și mai puternic pentru trezirea interesului copilului de orice vârstă, care cere mai puțin timp și muncă, este emulația pe care o naște la copii înscrierea periodică a greutăților și a înălțimilor lor. Aproape toate noțiunile ce se dau mamei, cu privire la alimentarea și îngrijirea noulor născuți, se învățesc împrejurul greutății și a creșterii lor progresive. În toată perioada creșterii, cea mai sigură mărturie de sănătate este creșterea regulată a greutății copilului. Deprinderile bune regulate și zilnice cari sunt condițiile oricărei sănătăți progresive și pe care medicul le numește „legile igienei”, se pot prezenta copiilor, pentru a le aplica, ca pe niște reguli de joc unde se

pierde și se câștigă.

Se întrebunțează foarte des concursul de greutate. Copiilor cari au o greutate normală, li se dă un carton albastru. Pe aceste cartoane se înscriu, la date fixe, greutatea copilului, față cu greutatea normală. Un tablou de greutățile tuturor copiilor se afixează în clasă, în fiecare lună. Copiii sunt astfel conduși a și da seamă de sănătatea lor și a face feldefel de întrebări.

Greutatea reprezintă un fapt concret, pe care ușor îl prinde spiritul copilului; înregistrarea cântărilor și învățământul igienic care se deduce, trebuie continuate în toată viața școlară. În practică, fiecare școală trebuie să aibă un cântar, astfel ca fiecare copil, cântărit și măsurat la începutul anului, să poată fi controlat în fiecare lună. Cântărirea este un act solemn, un fel de „ziua judecăței“ lunară. Fiecare copil ține mult să și mențină greutatea și să facă progrese. Odată rezultatele constatate, profesorul felicită pe cei cu greutatea normală, invită pe cei cari au progres să arate celorlalți ce au făcut ei, pentru a ajunge aci; fiecare e nerăbdător să comunice experiența sa. Nici o critică nu se face celor cu greutatea subnormală. Se încurajează și se laudă cei cari au reușit, fără a se face învinuiri celorlalți. Într-o astfel de școală, „Sănătatea“ devine un scop, și se formează în acest sens o opinie publică pe care nimeni nu o poate înfrunta. Trebuie însă ajuns acolo, ca un copil să se întrecă mai mult cu el însuși, decât cu camarazii si.

Simplicitatea regulilor sănătăței.

Când un copil vede că greutatea lui este sub normală, el întreabă care este pricina. Care regulă n'a ținut-o? Să fie n-ancarea? somnul? Iată un prilej pentru a insistă asupra legilor igienice. Copilul vrea să știe; el ține să fie în grupa învingătorilor; este gata să se supună unui examen medical; se lasă să-i facă operația asupra amigdalelor sau vegetațiilor adenoide. Progresul sănătăței copilului fiind comunicat părinților, prin buletine lunare, interesul familiei se deșteaptă și ușor se câștigă colaborarea ei.

Când un copil a învățat la școală că pentru a avea greutatea normală, trebuie să se culce de vreme, în loc să hoinărească până târziu, să bea lapte în loc de ceai sau cafea, să mănânce regulat, în loc să și strice stomacul cu zaharicarele murdare ce se vând pe uliță, etc., astfel de deprinderi formate în copilărie vor lăsa o urmă trainică toată viața lui.

Trebuie să se convingă toată lumea că elementele esențiale ale sănătăței personale sunt formate din reguli simple, ce se pot controla ușor de către profesor, dacă acesta își pune cât de puțin interes.

Un astfel de învățământ igienic cere puțină cheltuială. Un cântar, o riglă metrică, iată toate aparatele necesare. Elementul principal și indispensabil este însă dascălul, care să se intereseze serios de această parte a educației, să aprecieze

foloasele sănătăței și să fie pildă prin purtarea sa, de folosul ce-l poate aduce ascultarea de sfaturile igienice. Interesul trezit în școală se propagă în familie; instructorii dată copiilor trezește curiozitatea simpatică a mamei, încurajată de vizitele instructorilor și de cursurile ce se țin grupelor de mame.

Educația igienică a copilului trebuie urmărită toată viața școlară. Copilul trebuie să se deprindă a vedea în cuvântul „sănătate“, sinonimul cuvântului „veselie“, un izvor de fericire, un element necesar pentru reușita la sporturi, la studii și la orice fel de muncă.

(„Educația“)

Gh. B. P.

Pentru cultura satelor.

La Ministerul Instrucțiunii publice, s'au întrunit acum câteva zile prefectii de județ, revizorii, și directorii de școli normale și primare din nouile ținuturi.

Întrunirea aceasta fusese pregătită pentru a se hotări și în provinciile noi începerea unei campanii energice pentru clădirea de școli la sate, la fel cu campania ce a reușit atât de frumos în vechiul regat.

Di ministru Dr. Angelescu a făcut o largă expunere asupra construcțiilor de școli realizate în vechiul Regat, unde, datorită unui admirabil plan de lucru, au fost ridicate până acum două mii de localuri noi și sunt în curs de construcție încă trei mii, ce se vor termina în viitoarea campanie.

Di ministru al instrucțiunii a făcut apel la sentimentale patriotice de cari sunt animați reprezentanții culturii din noile teritorii, rugând pe d-nii prefectii, profesori și revizori să înceapă și dânsii construcția de școli noi precum și repararea acelor vechi în Transilvania, Bucovina și Basarabia. „Ar fi de dorit a adăugat di Dr. Angelescu, ca ceia ce s'a făcut în vechiul regat să se imite și'n noile teritorii, așa ca în doi ani să nu se mai simtă nici acolo nevoia de școli românești care din nefericire există azi.“

După discursul d-lui ministru au luat cuvântul câțiva prefecti din vechiul regat, cari au arătat mijloacele de care s'au servit pentru a ajunge la mai bune rezultate.

Părerile unora din vorbitorii veniți din nouile provincii, au fost de asemenea aprobate, în special observațiunile dlui Constantin Radovici, prefectul de Făgăraș.

Compania va începe cât mai curând cu putință Așteptăm deci pe cei cari au luat parte la înălțarea consăuire, pentru a-i vedea la lucru. Credem că presa românească din toate părțile și de toate nuanțele politice, ar putea să fie cel puțin de data aceasta de comun acord, pentru a începe și ea paralel cu oficialitățile școlare și administrative, pregătirea și îndemnarea spiritelor pentru izbândirea acestei frumoase inițiative.

Pentru sănătatea satelor noastre.

— Lupta contra bolilor ce bântuie țărâniimea —

Un apel călduros către preoți și către învățători.

Tuberculoza și sifilisul și din cauza lor, mortalitatea copiilor, au crescut înspăimântător în urma războiului, așa încât sunt periclitate în mod serios satele noastre. De aceea Inspectoratul General Sanitar din Cluj încă din anul trecut a luat măsuri pentru o luptă sistematică și decisivă contra boalelor amenințătoare, trimițând echipe medicale pentru studiarea grabnică a situației și a lua măsuri de combatere. Inceputul s'a făcut în Valea Ampolului, județul Alba inferioară, continuându-se și prin alte ținuturi. Poporul a înțeles în grabă scopul ideal și frumos și mulțumită înțelepciunii lui, anchetele sanitare au decurs în cea mai deplină liniște și ordine.

Azi avem o icoană clară a situației sanitare a comunelor vizitate, se știe câți și cari sunt bolnavi și câți reclamă ajutorul medical.

Calea aceasta a aflat-o Inspectoratul General sanitar mai bună și mai scurtă ca să aducă roadele cele mai bogate. Satele gem de bolnavi, partea cea mai mare nici nu știu de boala lor, copii nevinovați sunt apucați în ghiarele grozavelor boli, copii plâpânzi își dau sufletul, roși de bacilul crud și îndărătnic. Mame cari își așteaptă cu nerăbdare mare ceasul să dea viață urmașilor lor, se prăpădesc în naștere, în urma boalelor îngrozitoare aduse de pe multele fronturi și fără străine, de soții lor.

Mirese plâpânde sunt țarâte în noroi, femei tinere își deplâng fericirea și sănătatea de odinioară. Generația viitoare e în primejdie și nici odată nu s'a adevărit mai bine dictonul din Scriptură, că păcatul se răsbună până în generații.

Trebue o muncă uriașă, pentru a lupta contra dușmanului comun care a pătruns așa de adânc în organismul omenesc.

Trebue să dăm ajutor grabnic satelor. Azi nu mai putem aștepta ca săteanul să vină să ceară tămăduirea. Trebuie să ne coborâm la dânsul, să'l cercetăm amănunțit; să deșteptăm pe aceia cari nu-și știu boala iar pe aceia cari în cunoștința boalei au ajuns la desperare să-i ridicăm, să le dăm încredere că boala lor are vindecare. Știința medicală are azi destule arme puternice cu cari să poată stăvili puhoiul acesta

năpraznic. Trebuiește numai încredere deplină și ascultare.

Unde oare se va putea deci uni mai bine doctorul sufletesc cu doctorul trupesc într-o ajungerea unui unic ideal frumos, măreț și creștinesc dacă nu în lupta aceasta?

Iatrucaț Inspectoratul sanitar din Cluj a hotărât să reînființeze echipele sanitare din anul trecut, echipe care vor începe din nou a cutreera satele noastre, Dnii Dr. *Başotă*, medicul primar al jud. Cojocna și Dr. *Stanca*, medicul șef al spitalului de femei din Cluj, adresează către îndrumătorii firești ai țărâniimii, preoți și învățători, nobilul apel de mai la vale:

Apel:

Îndrumători ai însănătoșirilor sufletești, către voi ne îndreptăm azi cerându-vă ajutorul și pentru lupta pornită întru vindecarea boalelor ce rod trupul țărâniimei. Ajutorul vostru dați-ni-l, lămurind pe plugarii că mai mult de cât îngrijirea animalelor de muncă, e nevoie să păzim sănătatea muncitorilor și a femeilor și copiilor lor.

Pregătiți să ne asculte proava. Arătați-le că nu vom nimic de cât sănătatea lor, că nu încercăm să le luăm decât boala, că în această străduință a noastră, nu țintim nici credințe religioase, nici politice, ci venim să aducem alinarea de oameni și frați.

Învățați pe cei bolnavi să se arate fără sfială și pe cei cari se cred sănătoși, de asemeni — pentru că numai medicul cunoaște cu adevărat toate suferințele. Spuneți-le că nu e nici o rușine în nici o boală, dar păcat și rușine este în neingrijirea sănătății. Semănați-le alături de celelalte povești bune și pe aceea, că cea mai mare sărăcie, este boala.

Îndeplinindu-ne munca orânduită de stat, noi vom veni din comună în comună în cercetare — și cum sunt multe sate cu multe suferințe, timpul nostru e măsurat.

Cu ajutorul D-voastră ne încredem că la venirea noastră vom afla pe toși pregătiți și înțelegători, supunându-se întru folosul lor, datoriei de a fi sănătoși.

Învățătorul de mâine

Învățătorul de mâine va juca un rol social, care nu va încetă de a întinde și de a fortifica acțiunea școlii. El n'are nevoie să se arunce în plămădeala partidelor, să favorizeze cutare sau cutare coterie politică, spre a câștiga o parte preponderantă de influență în sat, ca și în oraș.

Văd desenându-se în trășături, în fiecare zi, mai precise, tipul *educatorului național*, așa cum trebuia să fie, în mod logic, cu zece ani mai înainte.

Președinte sau secretar al societății de ajutor mutual, sau de economie, între școlari, el se transformă în secretar, în președinte al „Mutualității” de adolescenți, mai târziu de adulți. Și această „mutualitate” se confundă cu „Asociațiunea” țăștilor elevi, cari își asigură în acest fel resurse de trai. Se va putea ușor închipui, de ce autoritate morală și efectivă va putea dispune un bun cetățean, care va grupa toate aceste forțe tinere și active într'un solid mănunchiu. Și fără să vrea, sub imboldul chiar al faptelor, al ideilor, al mediului care-l înconjoară, fără mari eforturi, căci el va fi a jutat de colaboratori deprinși a se ajuta între ei: la oraș, el va pune bazele cooperățiunii pe asociațiuni, pe asociațiunile mutuale, iar la sat va forma sindicatul agricol.

Suntem în plină tranziție. Oamenii cari au responsabilitatea și cinstea de a trăi într'o epocă intermediară, cari leapădă moștenirea trecutului, cari *pregătesc viitorul*, sunt forțați să se surmeneze puțin. Aceasta este răsplata serviciilor pe cari ei le aduc.

De altfel, *nu sunt mari de cât popoarele cari se surmenează.*

Învățătorul va fi, din punct de vedere social, *om de acțiune*, în acelaș timp și *om de școală*. El va fi *adevăratul sfătuitor al poporului, adevărata lui călăuză, omul luminii*, pe care-l saluta Victor Hugo ¹⁾.

Aceasta ar însemna oare că, după ce a existat guvernarea popilor, se va avea guvernarea învățătorilor?

Guvernare? Nu. Căci învățătorul de mâine nu înțelege deloc *să domine, să comande, să atace*. Și nici să dea direcțiunea, ori să guverneze. Ci, acțiunea lui va fi *acțiunea înțelepțească, cu judecată inoitoare, acțiunea concordiei și armoniei între oameni*, în cetate, afară din cetate.

Este oare aceasta un vis? Nu. Pentru a vă da seamă că acest învățător nu va exista numai în vis, în țara utopiei, gândiți-vă la drumul parcurs de un secol. Unde mai există bătaia cu vâna de bou în școlă? Unde mai impune astăzi învățătorul, copiilor, purtarea pe cap a tichiei de prost? Unde mai există sunătorul de clopot în clasă, pentru păstrarea disciplinei? Unde mai există astăzi învățătorul de școlă epitrop de biserică, luat în răs și nebagat de nimeni în seamă?

I Mihăilescu
Institutur București

(„Educația”)

¹⁾ Victor Hugo scrie în „Napoleon cel mic”: „Întrați la cineva, care face roți și tănjeți și, ziceți: „Acesta este un om folositor”. — Întrați la un țesător, care fabrică pânzeturi, ziceți: „Acesta este un om prețios”. — Întrați la un fierar; el fabrică sape, ciocane, fiare de plug, ziceți: „Acesta este un om necesar”. Acești oameni, acești buni lucrători sunt respectați și cinșiți de voi întrați la un învățător de școală. El cînșiți mai puțin. Știți ce face el? El fabrică spirite”.

Învățământul istoriei.

Pe vremea când elementele morale ale vieții romane nu dispăruseră sub influența bolnavă a corupției și stricăciunii asiatice, a fi cetățean roman era un titlu de glorie.

În timpurile de mărire și de tărie ale republicii romane când un roman spunea: *cives romanum sum*, el mărturisia atunci nu numai un simțământ de mândrie cetățenească ci și unul de respect nemărginit pentru patria romană.

Căci republica romană se bucura atunci de un respect și de o faimă cum n'avusese nici un stat vreodată și nici n'a avut nimeni până azi.

N'avea desigur nici strălucirea, nici bogăția și nici întinderea imperiului roman care avea să se ridice pe ruinele republicii; și totuși republica romană era mult mai respectată, iar viața și forța romană atunci se aflau în plinătatea dezvoltării lor.

În adevăr imperiul roman s'a prăbușit; el a'a prăbușit nu atât sub izbiturile năvălirilor bar-

bare cât sub povara propriei sale slăbiciuni. Fastul și strălucirea de atunci nu erau decât aparențe care făceau să se mai creadă în puterea romană. De fapt în dosul acestei false străluciri se ascundea o putreziciune morală care avea să fie elementul de căpetenie în prăbușirea puterii romane.

Căci ceiace făcuse forța și prestigiul statului roman fusese tocmai autoritatea morală de care se bucurase.

Mai mult decât toate armatele și de cât tot spiritul de organizare, ceiace făcuse republica romană să se ridice ca singura forță a lumii antice, au fost virtuțile morale ale societății romane.

Viața pulică în republica romană nu cunoștea decât religia virtuții. Viața de familie era întemeiată pe principii de morală. Cinstea, demnitatea, eroismul cetățenesc, conștiințozitatea în împlinirea datoriilor, moralitatea activității sociale și politice, acestea constituiau mai presus de numărul legiunilor și organizația de stat, forța și pres-

ligiul republicii romane.

Un cetățean al republicii romane n'ar fi nesocotit pentru nimic în lume obligațiunile sale față de patrie. Istoria romană cuprinde destule probe despre virtuțile cetățenești și morale datorită cărora republica se impusese și stăpâna lumea antică.

Dar, odată cu apogeul strălucirii romane, imperiul aduce și elementele de descompunere. Cosmopolitismul inundă Roma. În acel și timp corupția și stricăciunea asiatică cuprind societatea romană.

Moralitatea vieții romane dispăre. Frumoasele virtuți cetățenești sunt uitate. Dezastrul acesta moral aduce prăbușirea puterii romane.

Lucrurile acestea ni le spune istoria. În fața acestor constatări, învățământul care se desprinde

este acela că o societate nu poate să trăiască, nu poate să se dezvolte și să propășească decât dacă ea se întemeiază pe acele principii morale și pe acele virtuți cetățenești cari au făcut forța și autoritatea statului roman.

La temeliiile noii vieți românești aceleași principii și aceleași virtuți trebuie să se găsească.

Viața noastră națională nu poate trăi și nu se poate dezvolta decât dacă ea va fi călăuzită de lumina virtuților morale.

Idealul de întregire a energilor românești l'am înfăptuit Ceiace se cere dela noi acum este să asigurăm românismului căile sale de dezvoltare și de progres. Și acesta nu se poate face decât dacă vom ști să ne înălțăm către o viață morală și virtuoasă.

Primirea Învățătorilor la Universitate.

Condițiile înscrierii. —

În „Monitorul Oficial” de Sâmbătă 2 Decembrie a. c. a apărut o decizie prin care ministrul instrucțiunii având în vedere lipsa mare de profesori pentru școlile normale, cari s'au înmulțit anul acesta până la numărul de 85 și că viitorii profesori ai acestor școli au nevoie de o pregătire specială, atât în cece privește cultura generală cât și cea pedagogică și luând în considerare și faptul că ministerul în virtutea legii poate acorda concedii pentru studii, decide:

Până la reorganizarea învățământului primar și normal-primar, se pot înscrie ca auditori chiar în anul acesta, în universitatea din București și anume la facultatea de litere și cea de științe în condițiunile stabilite în decizie, un număr de 60 de candidați, în baza unui concurs dintre care: a) 20 absolvenți ai școalelor normale cari au satisfăcut legea de recrutare și b) 40 de învățători cu o activitate de cel puțin 3 ani în învățământul primar.

Pentru admiterea acestor candidați la concurs se cere pentru cei din categoria a, media 8 a examenului de diplomă a școlilor normale și avizul profesorului de pedagogie și al directorului școlii normale unde a învățat; iar pentru cei din categoria b, să aibă un Stat personal bun și avizul inspectorilor de circumscripție și acel al inspectorului general.

Concursul va consta din două probe scrise și anume: una în limba română cu subiect din limba și literatura română sau din istoria Romanilor și o alta dintr'o traducere ușoară din limba franceză sau germană după alegerea candidatului.

Candidații reușiți la concurs vor urma în timp de un an cursuri de preparație, spre a-și trece examenele de diferență. Aceste cursuri se vor face în sânul celor două facultăți. Modalitatea ținerii examenului de diferență se va fixa ulterior.

În anul când învățătorii vor urma cursurile necesare examenului de diferență, dânsii vor urma și primul an în facultatea respectivă.

Pe lângă cursurile facultății de litere și științe ei vor mai urma o serie de cursuri speciale menite să le completeze atât cultura în specialitate, cât și pregătirea pedagogică. Aceste cursuri sunt: Pedagogie și filosofie; Cursuri de specialitate.

Pentru practica pedagogică se vor înființa, cu începere din anul viitor, pe lângă școlile normale din București două școli de aplicație (una de băieți și alta de fete).

Cursurile speciale făcute de profesori și asistenți vor fi retribuite din fondul de delegații al ministerului.

Programul amănunțit precum și modul de funcționare se vor stabili ulterior. Cursurile se vor deschide la 21 Ianuarie 1922.

Doritorii de a se prezenta la concursul de admitere își vor înainta actele însoțite de avizele cerute până cei mai târziu la 5 Decembrie a. c., iar concursul avea loc cu începere dela 15 Decembrie.

Ministerul va plăti în tot timpul concediului pe suplinitorii învățătorilor admiși la cele două facultăți urmând ca ei să se susțină din leafa pe care o primesc dela posturile lor.

Alte concedii pentru studii nu se mai pot acorda învățătorilor.

CRONICA

In chestia primirii învățătorilor la Universitate.

Termenul de înscriere.

În „Monitorul Oficial“ din 2 Decembrie a. c., a apărut decizia ministerului Instrucției publice, relativă la înscrierea învățătorilor la secția pedagogică a Universității din București și pe care o publicăm și noi în acest număr.

Termenul de înscriere a fost fixat la 5 Decembrie a. c. Cum această decizie n'a putut fi adusă la cunoștința celor interesați, la timp, ar fi bine ca d. dr. Angelescu, ministrul instrucțiunii publice, să prelungească termenul.

Căci cum ar fi putut învățătorii să ia cunoștința de decizia ministerială și să ceară înscrierea până la 5 Decembrie când ea a apărut în Monitor la 2 Decembrie a. c.!

Distincții. Domnii *Andrei Pora, Gheorghe Lipovan, Patrachie Râmneanțu, Pavel Dârlea*, învățători ardeleni, au fost numiți membri ai ordinului „Coroana României“, în gradul de ofițer.

Patru ani dela Unire. A patra aniversare a Unirii Ardealului cu patria mamă nu s'a prăznuit cu pompa de până acum. A fost mai puțină paradă, mai puține cuvântări ditirambice, în schimb a fost mai mare sărbătoarea în inimile noastre. Acolo, în adâncul sufletului nostru, ne-a fost mai mare fericirea decât altădată, fiindcă privim la ziua de acum patru ani cu mângâierea muncitorului care și adună roadele muncii. Cel de al patrulea an dela Unirea Românilor s'a implinit într'adevăr cu un bilanț frumos. Puțin ne pasă, că oamenii politici se hărțuesc azi mai mult decât acum trei ani, decât acum doi ani. Pentru că în intimitatea caselor noastre, în inimile noastre, pe băncile de sub conducerea noastră, unirea e făcută, se face zi de zi cu tot mai mult succes, spre mândria noastră — a dascălilor — în primul rând, cari avem menirea de a face din această Românie, România pe care am dorit-o. S'a sporit numărul școlilor, numărul doritorilor de carte este înzecit mai mare astăzi decât altădată și sângele nostru promite să nu mai fie risipit de azi înainte zadarnic.

Dacă cea de a patra aniversare a Unirii dela Alba-Iulia s'a făcut în mijlocul unei cam agitatie vieți politice, în schimb ea ni-a adus satisfacția unui succes mereu în creștere, care este al nostru. Vor trece ani, de bună seamă

nu prea mulți la număr și fiecare dată de întâi Decembrie va fi pentru noi o tot mai strălucită serbare și nu ne indoim, că nu este prea îndepărtată acea aniversare a Unirii, când noi, temelia culturii românești, vom putea să arătăm lumii românești și lumii de pretutindeni, o a doua zi a Unirii, unirea care ne mai lipsește: întreaga Românie încheată într'o tabără, în tabăra știutorilor de carte. Unirea sufletească e făcută demult; în zadar ni-se mai vorbește despre un separatism sau altul. Unirea României știutoare de carte vom face-o noi. Și altă sărbătoare mai mare nu ne trebuie.

Învățătorii la Universitate. Zi de zi, pentru oprositul dascăl de ieri, se luminează zorile unor zile promițătoare, pe care le visau cu visarea chinuită a acelor cari nu și cred visul, înaintașii noștri, cari lucrau anonimi la făurirea prezentului frumos de astăzi, la apropierea și mai frumosului prezent de mâine. Atenția ce se dă astăzi școlii dela țară, acțiunea începută pentru sporirea numărului de școli de astăzi și pentru înfrângerea analfabetismului care ne mai ține încă în urma celorlalte popoare, au adus învățătorimii speranțe noi, i-au dat un rol nou, mai mare, care, nu i vorbă, ne cere tot mai multă străduință, dar care a trezit în conștiința publică ideea însemnătății noastre în stat.

Prin aceasta a început să fim apreciați așa cum trebuie, să dispară diferența creată până acum între noi și celelalte pături conducătoare de un neînțeles capriciu al sorții. Dovada cea mai bună a acestui fapt ni-a dat-o ministerul, când a îngăduit intrarea învățătorilor la Universitate, în facultatea de litere din Capitală. E adevărat, numărul de învățători admiși la înscrierea în Universitate este prea mic: 60 de învățători sunt prea puțin pentru un stat cu o populație de 17 milioane, pentru un stat, în care învățătorii este factorul cel mai de seamă. Pentru că trebuie doar să avem în vedere că suntem încă o țară de analfabeți și învățătorului trebuie să i-se deschidă aici perspective de cultură cât mai largi.

Firește, este un postulat al nostru, ca și celelalte universități să ne deschidă porțile. Știm că lucrul acesta îl vom ajunge cu timpul. Încrederea aceasta ni-o dă faptul, că s'a rupt cu răul din trecut și s'au deschis pentru învățătorii porțile universității din București. A fost admis principiul intrării învățătorilor în Universitate. Lucrul acesta ne este o suficientă garanție. Totdeauna lupta a fost grea numai până atunci, până când s'a admis principiul pentru care se ducea lupta. Azi, odată admis acest principiu, nu ne indoim, că universitățile din țară vor primi cât mai mulți învățători. Pentru că, o repe-

tăm, un stat ca al nostru nu poate să nu dea învățătorimii posibilitățile de cultivare necesare. Ori, despre aceasta sunt convingși azi toți dela conducerea treburilor țării.

Poate ar mai trebui amintit ceva pentru risipirea acelei greșite credințe, că ajuns la Universitate, învățătorul nu va mai vrea să se întoarcă la catedra sa. Știm, că din cauza acestei greșite credințe nu s'a admis la Universitate decât numărul mic de 60 de învățători. Noi însă socotim, că se face o mare greșală, crezându-se aceasta. Mai mult decât oricând, învățătorul e azi conștient de datoria sa. A dovedit-o aceasta cu atâta prisoriță, când, în vremurile acestea de pricopsire momentană, a rămas în sărăcie la școala lui săracă dela țară. Acest fapt constituie o eloquentă dovadă. Despre aceasta se vor convinge cărmuitorii țării și suntem siguri că la viitoarea ocazie a fixării numărului de învățători admiși la Universitate, se va ținea seamă de această conștiință de datorie a învățătorimii.

Educația morală a tineretului. Ministrul Școalelor a luat în timpul din urmă măsuri foarte severe în privința supraveghierii elevilor, atât în școală cât și în afară de școală.

Informațiuni particulare, relații oficiale și diferite comentarii ale presei au arătat că în timpul din urmă, disciplina și morala elevilor lăsa foarte mult de dorit.

Frecventarea localurilor de petreceri ușoare, sau de desfrăuri, de către elevi, a trecut neobservată în timpul guvernărilor anterioare.

Petru a înlesni supraveghierea elevilor, obligativitatea uniformei se impune ca o absolută necesitate și purtarea ei e cu atât mai necesară în provinciile alipite, unde elevii școlilor minoritare au cautat să-și afirme prin o exteriorizare îngrijită a portului uniformei, o superioritate aparentă față de elevii școlile românești de Stat.

Cum datoria școlii e nu numai de a da cultură tineretului ci și de a-l educa, creiând elemente folositoare societății și din punct de vedere moral, măsurile luate de către Ministrul Școalelor merită toată lauda și găsesc aprobarea întregii opinii publice.

Adunarea generală a „Astrei”. Ședințele adunării generale a „Astrei” din zilele de 8 și 9 Noembrie, când trebuia să se aleagă un alt președinte în locul răposatului Andrei Bărseanu, au fost neașteptat de furtivoase. Candidatura dlui N. Iorga — propusă de dl Oct. Goga — a întâmpinat o inversunată rezistență din partea a o seamă din membri cari ar fi dorit ca președinte pe dl Goldiș. Înlăturarea dlui Iorga prin măsura bizară de a se lăsa vacant locul de președinte pe timp de un an în semn de ... dublu (!) degradare pe cei cari vindeau din culise Asociația și aruncă o lumină peste asupra

instituției pe care n'am fi dorit-o nici odată coborâtă din strălucirea ei de mai înainte.

Societățile de lectură de pe lângă școli.

Una din urmările — și cea mai gravă — a vechei stăpâniri ungurești, care după cum se știe, a căutat prin toate mijloacele să înnăbușe cultura românească, favorizând pe cea maghiară și nemțească, este spiritul maghiar care stăpânește încă și azi majoritatea clasei intelectuale din Ardeal. Acest lucru explică de ce foarte mulți dintre intelectualii ardeleni citesc par'că cu mai mult interes și cu mai multă plăcere, ziarele și revistele ungurești și de ce aceste publicații au în Ardeal un firaj cu mult mai mare decât publicațiile românești.

Pe când cele mai multe din ziarele și revistele românești din Ardeal agonizează din cauza lipsei de cititori, unele din ele chiar dispărând, ziarele și în general toate publicațiile maghiare se bucură de o prosperitate neavută nici chiar în era trecută.

Faptul este evident în măsură să ne întristeze și el nu poate fi pus în legătură decât cu această instrăinare a păturei intelectuale românești de care vorbeam mai sus.

Și dacă pentru intelectualii ardeleni maturi, oricum, se poate găsi scuza unei vieți întregi aproape trăită în împrejurările pe cari le știm și de a căror îurăurire la urma urmei e greu să te desbări, cu atât mai primejdioasă și mai condamnată însă e calea pe care se arată dispus a merge tineretul cult ardelenesc, liceenii, normaliștii și studenții universitari, a căror predicție pentru tiparitura străină amenință să perpetueze o stare de lucruri dăunătoare în cel mai înalt grad consolidării unirii în această parte de țară. Smulgerea tineretului ardelenesc de sub influențele nefaste ale acestei ciudate tradiții se impune ca o imperioasă datorie pentru cei cari au în mâini educarea tinerimii noastre și de aceea nu putem găsi decât cuvinte de laudă pentru măsura luată în ultimul timp de dl. Ministrul Instrucției, ca pe lângă toate școlile secundare să se înființeze așa zise „societăți de lectură”, compuse din elevi și puse sub conducerea câte unui profesor și în care elevii, pe lângă o educație intelectuală și morală în spirit românesc, vor mai deprinde a vorbi o limbă mai curată, ferită de ungarismele de azi.

Măsura aceasta a fost luată, după cum am spus, numai pentru școlile secundare și obligatoate numai pentru elevii din cursul superior. Noi credem însă că măsura ar fi tot atât de folositoare dacă ar fi aplicată și la școlile primare. Folosile care ar decurge atât pentru elevi cât și pentru satele unde ar activa aceste societăți tîrziușetoare de cultura românească se pot lesne prevedea de oricine.

Așteptăm de la învățători propuneri concrete asupra modului și modului în care ar putea fi luată și lucrul aceste societăți.

Cărți, reviste, ziare.

Cursul special pentru surdo-muți bâlbâți, idioți, etc. de Mihail I. Ionescu, prof. la școala de surdo-muți din Focșani 1922.

Cât de mult simțită era lipsa unui asemenea curs, putem deduce și din cuvintele unui vechiu filopedagog și îndrumător peterenul surdo-muților, dascălul preparandial *Ion Bășneag* din Cernăuți, care la 1906 într-o conferință, pledând pentru înființarea de școli pentru orbi și surdo-muți în Bucovina, relativ la auxiliarele de instrucție, zicea: „Cărți rumănesci de acest soi probabil se vor găsi în România, fiindcă acolo există o școală pentru surdo-muți la Focșani“. De atunci a trecut mai bine de un deceniu și jumătate până ce tot din școala dela Focșani ni-a sosit în fine mult așteptatul manual.

Aprecierea valorii didactice a lucrării acesteia se va putea face după punerea ei în aplicare și experimentare. Aci voiu reda numai unele păreri cu cari autorul se luptă acum 3 ani ca să obție dela Ministerul instrucțiunii publice un ajutor spre a da publicității această muncă depusă în timp de câteva decenii, și pentru care tot numai la asistența socială a găsit sprijin.

Până la vârsta de școală, surdo-muții trăiesc într'un vecinic întunec din punctul de vedere intelectual. Inteligența lor nu s'a putut cultiva și îmbogăți de cât cu un număr foarte restrâns de noțiuni, și acestea vagi, fiind mai mult rezultatul instinctului de cât al judecății. Aceasta pentru că cele mai multe noțiuni le căpătăm prin ajutorul vederii și auzului reunite dar nu putem căpăta aproape nimica când auzul lipsește. Spre a dovedi aceasta, n'avem de cât să comparăm pe orbi, cari n'au vederea, dar au auzul, cu surdo-muții, cari au contrariul, și vom vedea că, din punct de vedere intelectual, cu un elev orb putem comunica întocmai ca și cu un normal, având absolut identic, și limba ca mijloc de comunicare și inteligența normală și dezvoltată ca și a noastră, afară de un mic număr de noțiuni de culoare, formă, etc. ce se capătă prin vedere și cari îi lipsesc.

Cu un surdo-mut se schimbă lucrurile. Dânsul vine la școală, din punct de vedere intelectual, într'o stare aproape ca a animalelor, în viața cărora instinctul și simțul de conservare joacă rolul principal.

Care e mijlocul de comunicare între profesor și surdo-mutul adus la școală?

El n'are limba maternă ca cei normali, ci numai niște gesturi naturale, foarte simple și rudimentare, mai mult gesturi de acțiune. Dar inteligența lui cum e? Într'un întunec complet, căci n'a avut putința să se cultive și să se desvolte. Prin urmare, fără limba maternă gata, spre a putea comunica cu dânsul, cu inteligența nedesvoltată, aproape ca a animalelor, care va fi situația profesorului față cu un elev nou surdo-mut? Fără îndoială că incomparabil mai

greu decât față cu un normal, și deci și mijloacele și precauțiunile ce va trebui să ia spre a-l instrui și a-l scoate din starea animalică, în care se găsește, vor fi și mai grele, mai numeroase și mai necesare.

Un copil normal se instruește la școală cu ajutorul limbei materne pe care o posedă. Concluzia logică dar este, ca înaintea oricăror cunoștințe, surdo-muții să capete mijlocul de comunicare, prin care cei normali se cultivă, adică: limba maternă. Cum va face aceasta profesorul? Copilul normal din leagăn învață să vorbească, fără ca nimeni să-și dea osteneala, numai prin faptul că aude formându-se aceleași sunete și vorbe de mii și milioane de ori de cei din jurul său.

Surdo-muții neavând auzul nu pot căpăta vorbirea în felul acesta și de aceea și inteligența lor stă pe loc. Va trebui dar ca profesorul nu numai să le provoace vocea, să îi facă să articuleze cu viu graiu sunetele, silabele, etc., ci va trebui să îi învețe limba maternă, ca în urmă cu ajutorul acesteia să le poată da și o instrucțiune cât de elementară, spre a-le servi în viață.

Pentru ca însă profesorul de surdo-muți să ajungă la acest rezultat, pe lângă multe condițiuni în cari trebuie să se aște, va recurge la nenumărate mijloace, cari mai de cari mai ingenioase; iar cărțile speciale, cari se socotesc așa de necesare la normali, sunt de o mie de ori mai necesare la surdo-muți, nu numai pentru folosul elevilor, ci și pentru al profesorilor*.

Felicităm pe autor și serviciul de propagandă, pentru că această publicațiune, va orienta minunat pe profesori iar elevilor le va fi de un mare ajutor.

Afară de partea I-a și într'u câteva și de a II-a și a V-a, cari pot fi utilizate și de elevi, acest curs în general este numai pentru uzul profesorilor de surdo-muți cari găsesse aci materialul necesar la învățământul limbei române. În loc să-și peardă zilnic un timp prețios cu găsirea diferitelor grupe necesare la alcătuirea cursului lor, le găsesse gata grupate în acest curs. Cu modul acesta fiecare profesor având materialul gata clasat la dispoziție, va putea foarte ușor să-și alcătuească cursul.

În cele 6 părți ale lucrării acesteia, sunt unele cari nu există în nici un manual străin, tocmai din cauză că reclamă o muncă prea mare și îndelungată, și aceste părți sunt cele mai indispensabile.

Acest curs e întocmit nu numai pentru surdo-muți, ci și pentru celelalte categorii de anormali și anume: idioți, cretini, imbecili; e un admirabil curs de ortofonie, servind la vindecarea defectelor de vorbire precum și pentru surzii adulți, cari posed vorbirea, dar surzind, pot foarte bine înlocui auzul cu vederea, adică cu cetirea pe buze, cum se practică aceasta și în zile fâri. Ar fi folositor ca „Asistența socială“ să distribue

câte un exemplar și elevilor din anul ultim al școlilor normale, pentru ca ei să nu fie cu totul străini de acest învățământ atunci, când în comuna unde vor funcționa li s'ar prezenta și surdo-muși.

Aceasta ar fi cea mai frumoasă propagandă ce s'ar putea face în favorul bieților surdo-muși.

Dr. Crăințianu.

„Din repertoriul școlii din Săliște“. E titlul unei broșuri (colecție de cântece în 1, 2 și 3 voci) compusă, adunată și sistematizată de dl. Iuliu Crișan, revizor școlar.

Importanța covârșitoare ce-o are cântecul întru nobilitarea inimei copilului e indeobște cunoscută.

Cântecele însă trebuiesc potrivite cu scopurile urmărite. În școala primară, trebuie să se țină seamă de puterile, către cari ne adresăm și cari ne stau la îndemână pentru executarea cântării și a priceperii ei.

O colecție de cântece, alcătuită după toate cerințele pedagogice încă se poate socoti ca un bun serviciu făcut școlii primare. Analizând cuprinsul colecției dlui Crișan, credem, că Dsa a adus acest serviciu școlii. Textul cântecelor e luat dintr'o lume cunoscută elevilor, aranjarea pe note în 1, 2 și 3 voci e făcută ca să corespundă simțului muzical și posibilității de executare cu vocile plâpânde ale copiilor, putând să contribuie astfel mult la dezvoltarea tonului și a unui început de gust muzical la școlari.

Colecția se mai remarcă și prin varietatea conținutului ei. De la cele mai simple cântări cu conținut din sfera vieții școlare se trece la poezii populare de dor, jale, vitejie și veselie. Colindele și cântecele de stea sunt iarăși mult atrăgătoare pentru inima și curiozitatea școlarului.

Versurile religioase de la sfârșitul colecției dovedesc că autorul în compunerea lucrării sale a avut în vedere și programa analitică cu referință la studiul „Cântului“ în școală.

De aceea credem că lucrarea dlui Crișan va răsbate pretutindeni unde există un cât de mic interes pentru învățarea cântului. Noi n'o putem decât recomanda călduros.

A.

„Indemnuri noi, la o nouă clădire a culturii învățătorilor“. Distinsul învățător din comuna Boeșca-română și zelosul președinte al „Secției“ județiene salăgene, cu ocazia deschiderii adunării generale a Secției din anul acesta, a dat un întreg program de muncă, ce singur poate fi în stare a ridica învățătorimea pe piedestalul ce-l dorim. Acest program de muncă

se refera la felul muncii și directivelor ce trebuiesc a fi urmate în vedere noilor scopuri indicate neamului nostru de noua situație. Deoarece întru atingerea acestor scopuri școala are un rol hotărâtor, învățătorimea noiei ere, trebuie să fie pregătită în consecință.

Cum are să se pregătească învățătorimea și ce căi trebuie să urmeze, președintele ne arată pe larg în broșurica al cărei conținut îl formează „Cuvântul de deschidere“. Ea e interesantă și instructivă prin arătarea orizonturilor noi către cari avem să țintim privirile în prezent și viitor. Multe lucruri expuse în această mică broșură pot servi ca un minunat *memento* tuturor colegilor, cari doresc ridicarea propriului lor prestigiu și prin aceasta a școlii pe care destinul i-a hărăzit a o conduce. Dar în deosebi, cuvântul colegului *Poco'a* ar vrea să găsească larg ecou în sufletele celor obosiți și descurajați într'o vreme când tocmai un nou duh de viață și razele unui nou soare încălzesc atmosfera din școala românească.

Dorim ca broșurica apărută în Șimleul-Silvaniei, să fie citită de cât mai mulți învățători, căci de indemnurile cuprinse în ea, avem cu toți mare nevoie, mai ales azi.

A.

„Gândul Nostru“. Pornită acum un an de către o mână de tineri însuflețiți din târgul bătrân al Ieșilor, revista ieșeană stăruie cu o frumoasă încăpăținare pe un drum, pe care alte forțe s'ar fi obosit de mult. Literatura n'a fost nici când o preocupățiune ușoară și publicarea unei reviste literare a întâmpinat totdeauna greutate în fața cărora, literații, oricât de însuflețiți, au trebuit să și plece capul și să se resemneze. De aceea grupul entusiast delat lași din jurul „Gândului nostru“ e cu atât mai vrednic de laudă, cu cât a putut timp de un an de zile să înfrunte toate greutățile și să stăruie pe greul drum început. Ne amintim, că la început revista s'a părut cam șovăitoare și o vedeam zilnic tot mai increzătoare în sine. Azi, după „Viața Românească“, este singura revistă a lașilor, a acelei Metropole a Moldovei, care a stat totdeauna în fruntea mișcării literare românești și în fruntea tuturor mișcărilor culturale ale românismului.

„Năzuința“. An. I. No. 6. — Apare la Craiova, în condițiuni excelente și cu toate acestea nu e încă cunoscută la noi.

În numărul acesta d. I. B. Georgescu publică o frumoasă descriere a mănăstirilor oltenești de pe lângă Craiova. Descrierea dsale e însoțită de frumoase clișee ale mănăstirilor despre care pomenește.

Cităm din cuprinsul numărului acestuia: „Războiul civil“, traducere de D. M. Marinescu din scriitorul roman Petronius; Camil Petrescu, A. Pop Marțian, Camil Baltazar, Perpessiciu: Versuri și proză de O. Ghibu, N. M. Condiescu etc.

Flacăra. Anul VIII. No. 1. Apreciata revistă bucureșteană, pe care Ardealul o cunoaște încă înainte de război, și-a revenit acum, după ce la începutul acestui an o pornise cam nesigură pe drumul pe care și l' tăiase frumos pe vremuri în publicistica periodică românească.

Revista „Flacăra”, fostă săptămânală tot timpul, apare deacum înainte numai de două ori pe lună, dar apare cu un material mai bogat, mai vast și după cum promite în articolul semnat de d. ministru Banu, întemeietorul ei, va îmbrățișa toate chestiunile culturale ivite după unire.

Sub titlul „Orizonturi”, d. C. Banu face un bilanț al revistei pe care a întemeiat-o în 1911. De-atunci e multă vreme și după cum bine constată fondatorul „Flăcării”, problemele de astăzi sunt mult mai multe decât atunci, când revista sa, cu toată atmosfera de cenaciu ce domina în literile române, a știut să unească pe toți scriitorii din România. Acest trecut de unitate culturală și artistică, servește azi revistei îndemnuri spre orizonturi noi, de a da loc larg în coloanele ei tuturor manifestărilor românești, nu numai de artă, ci și tuturor manifestărilor culturale. Din rândurile ministrului artelor se desprinde ca un strigăt de alarmă constatarea, că intelectualul este menit pieirii în aceste vremuri de materialism. Intelectualul nu mai poate trăi de pe urma muncii sale, neapreciată de către incultii ajunși peste noapte îmbogățiti și dictatori.

„O reacțiune se impune, fiindcă altfel intrăm în starea de barbarie. Țara are nevoie de scriitori. Numai cu ajutorul lor vom stabili acel ritm unitar de gândire și de limbă al suflării românești de pretutindeni”.

Autorul constată, că azi nu se mai citește. Intelectualul, scriitorul, nu mai e apreciat. Trebuie o reacțiune. Și reacțiunea aceasta o propune revistei, pe care a fondat-o, îndemnând „toate forțele culturale ale spiritului românesc, ca, indiferent de școală, fiecare să contribuie la îndrumarea culturală a vremii de acum”.

De fapt constatăm că „Flacăra” a ascultat cuvântul fondatorului, și și-a mărit coloanele și preocupățiunile. Citim în coloanele ei versuri de Ion Pillat, Vintilă Russu-Șirianu, Victor Eftimiu, Zaharia Bărsan, G. Talaz, Mihail Cosma, Mihail Cruceanu, A. Cotruș ș. a.

Luăm cu plăcere știre despre reparația dlui I. A. Basrabescu în literatura română, care i-a regretat făcerea. Acelaș lucru îl spunem despre poetul crăiovean Mihail Cruceanu.

Revista publică ca sfârșit, un cald apel al Mitropolitului Primat, adresat tuturor cetățenilor României, ca să contribuie cu obolul lor la ridicarea de morminte pentru eroii neamului.

Gândirea. Anul II. Nr. 9. Mutată din Cluj la București, „Gândirea” a câștigat mult în execuția-i tehnică. În schimb revista ardeleană s'a bucureștenizat, având un aspect nou. Deodată cu aceasta ea și-a schimbat și atitudinea de împăciuitoare a Ungurilor cu Românii. „Gândirea” a publicat pe vremuri frumoase apeluri pentru colaborarea Ungurilor dela noi cu națiunea română. Azi preocuparea aceasta n'o mai are.

În schimb materialul ce ni'l aduce este și azi tot atât de interesant. Desprindem din numărul acesta: „Literatura neinsuflețită”, o aspră critică a dlui Pamfil Șeicaru, la adresa poeziei de astăzi, plină de imagini căutate, elastice, dar fără suflet. D. Leon Donici, talentatul scriitor român venit din Petrograd, aduce un sănătos suflu rusesc în literatura română. „Ninge”, poema în proză a sa, este plină de această notă însuflețitoare. D. Agârbiceanu publică nuvela „Omul de piatră”, care trădează o tendință nouă în cariera literară a cunoscutului scriitor ardelean. D. Agârbiceanu ne aduce în timpul din urmă bucași mai mult dialogate. În restul revistei: poezii și proză de Nichifor Crainic, Demostene Botez, Ion Pillat, etc.

Relevăm dintre recenzii, cuvintele în jurul apelului lui Ignotus (din revista „Culisele”) prin care scriitorul maghiar recomandă scriitorilor români să rupă cu poporanismul.

Cele Trei Crișuri. Cu acelaș apel al lui Ignotus se ocupă pe larg „Cele Trei Crișuri” din Oradea-Mare, demascând atitudinea din timpul din urmă a acestui scriitor evreu, care, după ce a făcut literatură progresistă până în 1917, a venit acum în Ardeal, ca să facă șovinism maghiar. Credem și noi, ca și „Gândirea” și „Cele Trei Crișuri”, că apelul lui Ignotus nu va fi ascultat la noi. Noi suntem încă prea legați de brazdă, pentruca să putem rupe cu poporul și să ne occidentalizăm literatura, înlocuindu-ni-o pe cea de azi cu o literatură fără vlagă și străină de sufletul neamului nostru.

Accentuăm asupra simplitelor cuvinte ale cronicarului, care, vorbind despre sărbătorirea lui Al. Petőfi la Oradea-Mare, constată, că la noi poezii nu sunt apreciate și sărbătorite nici după moarte. Cronicarul se întreabă de ce nu se gândeste nici azi nimeni, că ar trebui ridicată la Oradea-Mare o statuie lui Eminescu, ale cărui prime manifestări literare s'au remarcat în „Familia” din Oradea.

Întrebarea aceasta ni-o punem și noi. Știm din „Amintirile despre Eminescu” ale lui Ștefanelli, că cel mai mare poet al nostru n'au avut o deosebită dragoste pentru Eihor și cănta cu o tu

închiși, cu capul pe spate, visător ca românul nostru, o poezie ce-a apărut acum mai bine de-o jumătate de veac în „Diorile Bihorului“.

„Cele Trei Crișuri“ aduc proză și versuri din care remarcăm: I. Agârbiceanu, Camil Baltazar, Terziman etc.

*

Ramuri. — Drum drept. — Apare în acelaș oraș al Olteniei și aduce în fiecare număr rânduri interesante de d-l N. Iorga. Aproape număr de număr profesorul Iorga accentuează în coloanele „Ramurilor“ asupra necesității de a se reveni la o cultură și literatură națională. În numărul acesta, dsa constată cu satisfacție, că în timp ce în străinătate pictura a devenit o artă nebunească, la noi se mai păstrează linia trasată de marele Grigorescu. Vorbește despre expozițiile din această toamnă ale lui Kimon Loghi, Schweitzer — Cumpănă și Poitevin — Scheletti.

*

Roma. — Revista de cultură italiană a profesorului italian din București Ramiro Ortiz, aduce niște interesante note despre Machiavelli în literatură engleză și publică în traducere versuri energice de Gabrielle d'Annunzio.

În „Cronică“ ni-se aduce un fapt deosebit de interesant. Corespondentul din Italia al revistei ne arată câtă muncă depune Ungaria spre a câștiga de partea ei pe Italiani. O societate ungurească, „Matei Corvin“, publică traduceri din italienește și traduceri ungurești în limba italiană. Dintre colecțiile editate de această societate, cea mai interesantă pentru noi conține articole referitoare la cultura italiană dela curtea transilvană din secolul XVI.

Reproducem cuvintele corespondentului:

„Cei cari se supără — dela București — că străinătatea ne ignoră, — să aște, ce fac alte națiuni spre a se afirma în occidentul atât de binevoitor față de cei ce i-se prezintă“.

Lucrul acesta ar trebui să readucă în discuție faptul, că România nu își dă nici o silință ca să se facă cunoscută străinătății, în timp ce Ungaria, țară dușmană nouă, își face o propagandă din cale afară de întinsă. Dar despre aceasta s'a vorbit de atâtea ori și s'a vorbit zadarnic.

*

Transilvania. Quinquagenara revistă din Sibiu, aceia care a strălucit tot timpul ca un iur înaltea conștiinței chinuite a Ardealului subjugat, și-a dedicat numărul acesta, al 10-lea din acest an, în întregime memoriei fostului președinte al „Astrei“, lui Andrei Bârseanu, al cărui trecut s'a identificat o viață întreagă cu trecutul de obidă al Ardealului. Revista „Transilvania“ n'are nevoie de laudă. În Ardeal mai cu seamă n'are nevoie de aceasta. Invățătorimea ardeleană o cunoaște îndeajuns; era doar revista, în jurul căreia s'a adunat toată intelectualitatea fruntasă a Ardealului românesc:

era revista „Astrei“ care s'a confundat cu aspirațiunile noastre milenare. E adevărat „Transilvania“ se citia în trecut într'un cerc restrâns: o citiau numai intelectualii noștri. În popor nu știm să fi pătruns undeva. Cu toate acestea rostul ei s'a împlinit, frumos și înălțător. De aceea azi, ca o datorie față de ea, răspândirea ei și în popor, mai cu seamă prin școală, va trebui să se facă cât mai curând. Aceasta cu atât mai vărtos, cu cât revista a început să se ocupe tot mai mult de folklorul român. Amintim numai seria de amintiri despre Avram Iancu, poezia populară despre Avram Iancu, legendele despre el; în sfârșit conferințele populare, poeziile populare adunate și publicate de secretarul revistei, D. Ion Georgescu, și toată acea atenție ce-o dă revista, culturii populare și de popularizare, care îndreptățesc toate pretențiile de a se face cunoscută de masele populare. Stăruim asupra acestui lucru, pentru că rostul pătrunderii ei în popor îl pot îndeplini mai ales învățătorii.

*

Educația. An. V., No. 7—8—București. Fostul meu profesor de la liceul „Petru-Rareș“ din Piatra-Neamț, Dl Gh. Beiu-Paladi își susține și pe această vreme de scumpire excesivă a tiparului, excelenta-i revistă educativă, care prin colaborarea unor nume ca G. G. Antonescu, I. Nisipeanu, Paul I. Papadopol, Toma Dicescu, etc., umple un simțit gol în publicistica noastră pedagogică. Sacrificânduși de sigur modestul salariu de profesor secundar pentru a scoate această revistă în condițiile în care apare, și a pune astfel — fără a bate toba reclamei în juru'i — și dânsul o piatră la edificiul sufletesc al României de mâine, Dl Beiu-Paladi dovedește că nu este numai profesorul harnic și inimos pe care'l cunoșteam, dar este în acelaș timp și un suflet de elită, încălzit de un cald idealism care nu'i face decât cinste. Din numărul acesta deosebim continuarea interesantului studiu al dlui prof. univ. G. G. Antonescu: „Pedagogia morală contemporană“, articolele dlor I. Nisipeanu, Mihail Marinescu, Paul I. Papadopol și Toma Dicescu, precum și — firește — articolele reproduse de noi în No. de față și pentru care fapt ne place a crede că confratele bucureștean nu se va supăra.

*

Muzeele din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș de Dr. Coriolan Petranu. O lucrare mare și elegant editată, presărată cu numeroase și reușite clișee, în care autorul, conferențiar pentru istoria artelor la Universitatea din Cluj, a strâns monografiile tuturor muzeelor din Ardeal, cu explicarea amănunțită a avuțiilor lor. Lucrarea este până acum, unică la noi, vechiul regat și celelalte provincii alipite neposedând încă asemenea lucrare de sinteză, lucru care mărește deci și mai mult meritul autorului.

Filosofia românească este titlul unei voluminoase lucrări datorite dlui *Marin Ștefănescu*, cunoscutul profesor de filozofie de la Universitatea clujeană. Lucrarea îmbrățișează într-o repede privire pe toți gânditorii neamului nostru și nu este, cum spune însuși autorul, decât „inceputul unei lucrări mai complete asupra filosofiei românești și ca atare, o introducere sau un studiu de sinteză”. Prefața care însoțește volumul este cu deosebire interesantă și din ea respiră o adâncă înțelegere a sufletului românesc și o caldă dragoste pentru el, lucruri cari fac cinste autorului și cari, de fapt, au călăuzit totdeauna activitatea neobosită a dlui *Marin Ștefănescu*. Cităm din această prefață:

„Oare adâncul sufletului nostru este el o micime sau o măreție? Trebuia să ne cunoaștem. Căci, încă odată, cum puteam să credem a da o bună creștere unei națiuni pe care n'o înțelegem? Și din fericire, după cum am spus, n'au lipsit pildele cari să ne îndemne la această înțelegere a națiunii noastre. Vom fi avut noi și nevrednici cari ne-au vânturat mincinoase cunoștințe despre noi înșine. Dar am avut și apostolii noștri, cari au grăit adevărul după ce mai întâi și-au dat osteneala ca să priceapă temeinic felul sufletului românesc. Și aceștia, nu aceia, alcătuiesc răboaiele de prețuire ale neamului nostru, de-alungul veacurilor.

... „Iar noi trebuie ca să ne sârguim a face ca neamul nostru să meargă tot mai mult pe calea arătată de acești apostoli.

... „Dar pentru a ști cum să facem acest apostolat, trebuie să ne cunoaștem. România este la o răspântie. Ea este în sfințenia unor zile de care trebuie să se pătrundă toți cei ce simt vi-brând în ei românismul. Acum se trage drumul pe cari va porni larg România spre viitor. Până acum acest drum a fost închis de nenumărate piedici. Acum el se deschide. Suntem în ceas hotărâtor. Este vădit că după cum vom porni, așa ni se va desfășura întregul nostru viitor. Generația noastră este deci cu deosebire de răspunzătoare. Poate că Românii au o mare urșită. Și ei trebuie să ia o cât mai deplină cunoștință de măreția lor soartă, pentru ca ei s'o implinească în chip cât mai adevărat, cât mai frumos, cât mai bine. Poate că reîntregirea națională, care a răsărit din atâtea dureri, din atâtea morminte, din atâtea suferințe de văduve și de orfani, nu este o simplă întâmplare, ci un rost al providinței. Poate că această reîntregire ni s'a dat nu ca să ne degradăm, ci ca să ne înălțăm sufletele până la a fi o pildă de înălțare printre celelalte neamuri. De aceea trebuie să știm care ne este adevăratul nostru fel de a fi și de ce avem nevoie pentru ca acest fel de a fi să se desăvârșească tot mai mult întru chemarea sa firească.”

Nu avem pretenția să facem aici o analiză critică a lucrării. O vor face desigur alții mai competenți, în alte locuri și cu alte preocupări.

Reproducând înimoasele rânduri de mai sus, am voit numai să vădăm și cititorilor acestei reviste ideea nobilă de care e călăuzit autorul în tot lungul lucrării sale, care într'adevăr constituie un monument al întregii cugetări românești, construit cu trudă multă, cu griji și cu dragoste și mai multă. Prin această idee călăuzitoare și prin această încredere și înflăcărată dragoste de neamul său, Dl *Marin Ștefănescu* se așează și D-sa în rândul *apostolilor* de cari vorbește atât de pios.

Într-o vreme când puțină știință românească simte parcă un fel de mândrie de a se depărta cât mai mult de sufletul acestui popor atât de necăjit și atât de nobil care e poporul românesc, Dl *M. Ștefănescu* se apropie dinpotrivă de el, și plecat cu urechea pe sufletul lui, caută să descifreze, nu cu impasibilitatea gravă a savantului, dar cu înduioșare și pietate, ceea ce s'a zbatut și se sbate acolo, necercetat încă și nepriceput desigur de foarte de mulți. Citindu'i șirele însuflețite, gândul ni se duce la acei bătrâni cronicari ai noștri, cari în umezeala sărăcăcioaselor lor chilii, scriau cu migăleală și cu griji multă, cu sufletul luminat de credință și de nefermărită dragoste pentru neamul lor oropsit, acele pagini minunate și înduioșătoare „*cătră toți frații de rumânie de preste tot locul cari una sint*” — și — nu fără dreptate și fără de-o adâncă mulțumire alăturăm numele cărturarului clujan de cel al cărturarilor noștri din trecut.

Apropiindu-se de sufletul poporului nostru și căutând să facă în mijlocul lui, și din simțirile lui, știință pură și subtilă cum e cea a filosofiei, Dl *Marin Ștefănescu*, reînvie buna tradiție cronicărească și cartea D-sale apare ca o usturătoare muștrare adusă exotismului bărbaților noștri de știință din prezent.

„Filosofia românească” n'ar trebui să lipsească de aceea, din casa nici unui român cu carte și cu dragoste de trecutul și viitorul neamului lui.

Scoala Basarabiei. An IV, No. 5 Chișinău. *Un strigăt de alarmă* s'ar putea mai bine numi articolul din fruntea acestui număr: „*Analfa-betismul în Basarabia*”, al cunoscutului om de școală și director al revistei, Dl *Ștefan Ciobanu*. Cu date oficiale ce nu pot suferi nici o contradicere, D-sa arată numărul Moldovenilor știutori de carte față de numărul știutorilor de carte al celorlalte neamuri conlocuitoare: 10,5% față de 65,5% și 55,6% a Nemților și Polonezilor — bărbați — și 1,7% față de 62,9% și 52,9% — femei.

„Acest fapt îngrozitor — scrie autorul articolului — pe lângă că este o rușine pentru noi, prezintă o adevărată primejdie națională, căci el fatal va duce la degenerarea poporului și este cel mai puternic obstacol pentru dezvoltarea conștiinței naționale, pentru întărirea neamului nostru.”

Ca unul care am fost și stat în Basarabia ca profesor și director de școală în îndepăr-

tata Sorocă, ca unul care cunosc și munca trudnică pe tărâmul școlar dusă de autor, pe vremea aceea secretar general al resortului de instrucție de acolo, îmi dau bine seamă de toată întinderea primejdiei semnalată de revista basarabeană și de sinceritatea strigătului scos de unul din puținii români cinstiți și cu dragoste de neam care e dl Ștefan Ciobanu.

Și dacă îi înțelegem discreția cu care D-sa trece peste motivele cari fac încă și astăzi ca în școala basarabeană să existe cea mai cumplită anarhie ce-a existat vre-o dată într-o instituție de stat, noi nu putem totuși să nu semnalăm în acest loc primejdia care amenință stăpânirea românească în acel colț de țară tocmai, din pricina perpetuării și azi a acestei anarhii.

Analfabetismul semnalat de dl Ciobanu ca existând în 1912, o spunem cu toată convingerea și siguranța, există și astăzi. Situația pentru noi este însă și mai rea încă decât în 1912, din cauza îndârjirii cu care luptă împotriva stăpânirii românești, elementele străine de acolo, cari din nefericire, sunt după cum s'a văzut, tocmai cele mai culte, adică cele mai bine pregătite pentru câștigarea luptei împotriva elementului românesc.

O atmosferă greoaie, plină de suspiciune, de dușmănie vădită și de rea credință, domnește în întreaga Basarabie. Eliminarea elementelor românești active și cinstite se urmează sistematic, și cu succes. Profesorii trimiși din Vechiul regat, din Bucovina și din Ardeal, răspânditori de cultură națională și de spirit de ordine, au fost primiți pretutindeni cu răceală, suspectați și expulzați apoi, prin diferite manopere „legale” ca niște indezirabili ce erau. Sărăcintă de aceste elemente cari singurele puteau să statornicească o atmosferă românească și să samene sămânța unui viitor mai bun și mai asigurător, Basarabia se sbate și astăzi, fără putință încă de scăpare, în brațele străinilor, dușmani hotărâți nouă, în întunerecul celui mai rușinos și mai cras anal-

fabetism, în mocirla celei mai decăzute politici ce s'a făcut cândva în vre-o țară.

Vina acestei dureroase situații a unei părți din românism, o au, o spunem răspicat, guvernele românești ce s'au perindat de la Unire în fruntea treburilor țării și cari, din meschine combinații politice, au lăsat ca Basarabia să fie singura provincie ce a regresat din punct de vedere național, în România-Mare, de la Unire încoace.

Și de aceea suntem și noi de acord cu dl Ciobanu când spune că „politica condamnabilă de neglijare a elementului românesc, nu poate fi tolerată”.

O revizuire nemiloasă și rapidă, a tuturor celor cari sub masca de basarabeni dețin cele mai gingașe și mai importante funcțiuni din Basarabia, se impune imperios. Indivizi cari au semnat protestul rușinos contra unirii Basarabiei cu România, astăzi primari și directori de școli și cari prin măsurile ce le iau stânjenesc și anihilează procesul de naționalizare început acolo, trebuie înlocuiți ca niște elemente primejdioase ce sunt.

Trimiterea de profesori români și eliminarea din corpul profesoral a tuturor elementelor ruseificate, intrate în învățământ pe furis și prin interpretarea vicelană a unor legi străine, și cari otrăvesc sufletul tineretului basarabean, este prima măsură la care guvernul trebuie să avizeze, căci numai prin cultură românească se vor putea nivela asperitățile latale și se va putea îndeplini unitatea sufletească. Inchiderea desăvârșită a graniței Nistrului și expulsarea tuturor agenților ruși cari au transformat Basarabia într'un viespar de înțrîgi, de comploturi și de atentate: mai multă grijă și omenie pentru pătura țărănească singura pe care se poate conta cu adevărat, iată ce trebuie acestei provincii. Fără de acestea, pe zi ce merge, Basarabia se pierde pentru noi. Este un adevăr dureros acesta, dar un adevăr care trebuie spus.

Nou!

Teatru pentru toți

Nou!

Fiecare școală să
comande piesa

„Oglinda Fermecată”

Povestire lirică în 4 acte după povestirile lui Grim, de prof. I. Iasinsky. — Autorizată de Dir. Gen. al Instrucțiunii — Cluj.

— Prețul unui exemplar 5 Lei. —

Comandele se fac la Librăria Anca, Cluj.

Insemnări mărunte.

Mai mulți învățători de stat din Jud. Cojocna, se plâng că nici până azi nu și-au primit salariile pe lunile Noembrie și Decembrie, de-au rămas în mijlocul iernei fără lemne și fără cele necesare traiului. Rugăm autoritățile școlare superioare să ia măsuri ca învățătorii să și între la timp în drepturile lor, căci în schimbul atâtor datorii ce mereu li se impun, învățătorii au și ei măcar atâta drept ca să trăiască omeneste de pe urma muncii lor.

In ziua de 15 Noembrie a fost adusă în București urna cu rămășițele transformate în cenușă ale Drului C. I. Istrate, fost profesor la universitatea din Capitală, fost ministru, organizatorul marelui expoziții din București din 1906 și un mare luptător pentru triumful dreptății românești în timpul războiului de întregire al neamului. D-rul Istrati murise la Paris în Februarie 1918.

Românii macedonieni au înaintat conferinței dela Lausanne trei memorii în cari se plâng de situația ce li s'a creiat în Bulgaria, Grecia și mai cu seamă în Serbia.

Românii macedonieni relevă în aceste memorii, că ei s'au abținut dela ori ce activitate dăunătoare statelor în cari locuiesc și cer respectarea tratatelor de la 1913--1914 care le asigură drepturile de minoritate națională. În caz dacă guvernul sârb și cel grec nu vor respecta aceste drepturi, memoriile arată că elementul românesc macedonian va fi silit să se ridice pentru apărarea drepturilor lui.

Din inițiativa d-lui deputat profesor dr. Ștefan Bogdan s'au înființat în județul Ciuc mai multe biblioteci populare și s'a stabilit un program pentru a se ține în timpul iernei cursuri de adulți la sate pentru ca sătenii și meseriașii de naționalitate străină să poată învăța limba română în mod gratuit.

D. Bogdan cu ocaziunea înființării acestor biblioteci, a donat pentru bibliotecă din comuna Ghimeș-Făget 330 volume, cărți scrise în limbele română și ungară.

Comunei Lunca de jos a donat un număr de 80 volume; com. Ditrău 124 volume; com. Bicăz 300 volume.

De asemenea din inițiativa și stăruința d-lui Ștefan D. Spătaru, prefectul județului Ciuc, s'a aprobat din fondul cultural al județului suma de 400.000 lei pentru clădiri de școli de Stat.

Ministerul instrucțiunii a comunicat tuturor direcțiunilor școlilor, să depună cât mai multă

silită, ca serbările școlare să respire o atmosferă de entuziasm sănătos, care să se imprimе în sufletele școlărilor.

Circulara e motivată de faptul că cele mai multe serbări erau făcute fără nici o tragere de inimă.

În hotarul comunei Giurtelec din Salaj, profesorul Emil Lobonțiu a descoperit rămășițele unui așezământ al omului preistoric. S'au găsit o mulțime de obiecte, ca topoare de piatră, dalte, frânturi de oale, etc.

Se crede că ele corespund obiectelor găsite pe malurile lacurilor din Elveția și sunt din vârstă neolitică.

Ministerul instrucțiunii a cerut școalelor normale din întreaga țară să înainteze direcțiunii învățământului normal, un tablou de orele vacante în acest învățământ.

Premiul Nobel pentru fizică pe 1921 a fost decernat profesorului Einstein, iar pentru 1922 lui Niels Bohr (Copenhaga).

Premiul pentru chimie pe 1921 a fost atribuit lui Frederick Loddy (Oxford), iar pe 1922 lui F. William Aston (Cambridge).

Autorul dramatic iacinto Benavente (spaniol) a obținut premiul literar pe 1922

Guvernul nostru a decis să prevadă în viitorul buget sumele necesare pentru întreținerea școalelor comerciale din Macedonia.

Vechea societate accademică-social-literară „România Jună” din Viena, își va serba anul acesta 50 de ani de activitate.

Serbările comemorative vor avea loc în toată țara.

Scopul lor va fi între altele de a ridica la Cluj un monument poetului Mihail Eminescu cu un soclu original în care vor fi săpate figurile întemeietorilor societății și scene din trecutul istoric al neamului nostru, scene desprinse din piețele istorice „Vlaicu Vodă”, „Apus de Snare”, „Viforul”, etc.

Săptămânile acestea se vor forma comitete în toate orașele mari. S'au primit scrisori de încurajare din toate colțurile țării.

Se vor organiza reprezentații festive la toate teatrele naționale din țară.

În Ardeal vor avea loc serbări în orașele: Cluj, Oradea-Mare, Timișoara, Lugoj, Arad, Brașov, Sibiu și Făgăraș.

În Bucovina la Cernăuți; în Basarabia la Chișinău și Bălți. În Moldova: la Iași, Galați, Bârlad și Botoșani. În Muntenia: București, Ploiești, Pitești, Buzău, Brăila și Râmnicul-Sărat. În Oltenia: Craiova și Turnu-Severin.

În celelalte orașe se pregătesc serbări mai mici de către centrele studențești locale.

Serbările vor avea loc de sărbătorile Crăciunului.

*

Din inițiativa dlui prof. universitar Ion Ursu se va deschide în Cluj, în curând, o Universitate populară.

În anul acesta, se vor ține cursuri din următoarele materii:

1. Literatura Românilor — prof. univ. G. Bogdan-Duică;

2. Istoria Românilor — prof. univ. I. Ursu;

3. Geografia Românilor — profesor univ. S. Oprean;

4. Istoria artelor, cu specială privire la arta românească — prof. Petran;

5. Poporul român analizat din punct de vedere filosofic — prof. univ. Marin Ștefănescu;

6. Igiena individuală și socială — prof. univ. Dr. Moldovan;

7. Civilizația romană — prof. univ. V. Bogrea;

8. Morala individuală și socială — prof. univ. V. Bărbat;

9. Literatura franceză — prof. univ. I. Auger;

10. Limba română (curs special pentru străini) — prof. N. Georgescu-Tistu.

*

În ziua de 23 Octombrie, la orele 10 dim. a avut loc în palatul poștelor din Cluj solemnitatea deschiderii cursurilor școlii profesionale P. T. T.

Au luat parte la această solemnitate funcționarii poștelor regionale, în frunte cu directorii Iacob, Ionescu și Vișan.

S'a ținut o slujbă religioasă după care au vorbit d-nii Iacob și Ionescu, arătând importanța acestor cursuri.

Școala va dura 6 luni urmând ca în anul viitor ea să se continue.

*

În Institutul de orbi al statului din Cluj, detașat la Sâncraiu, poșta Aiud, jud. Alba de Jos, se primesc băieți orbi în etatea de 7—15 ani. Cei săraci sunt scutiți de plata întreținerii.

Domnii învățători și preoți, în comunele căroră se află copiii orbi în etatea sus amintită, sunt rugați să binevoiască a comunica direcțiunii numele copiilor și a stăruj ca acești copii să fie plasați în institutul de orbi sus citat.

Lămuriri se primesc la Direcțiunea Institutului de orbi din Cluj, detașat la Sâncraiu, poșta Aiud.

*

Se aduce la cunoștința Dlilor învățători că în curând apare „Harta județului Cojocna”, format mare, colorată și împărțită pe plăși, conform situației mai noi a județului, compusă de d-nii P. Bura, I. Moldovan și G. Bochiș, sub-revizori școlari.

Comitetul secției județene în recensiunea sa o află de superioară tuturor celor apărute până azi. Se află sub tipar și în câteva zile se va pune în vânzare.

Oficiale.

Ministerul Instrucțiunii - Directoratul General - Cluj.
No. 22260 1922. Secția VI.

Circulară.

Către toate Direcțiunile școlilor normale și revizoratele școlare.

Ministerul este informat că se comit adesea grave abuzuri cu eliberarea certificatelor școlilor primare. Elevi cari n'au cercetat școala regulat ori n'au cercetat școala de loc, au fost trecuți în cataloage și matricole ca și cum ar fi frecventat școala în toată regula, sau au fost arătați ca promovați fără să îndeplinească condițiile legale de promovare. Prin aceste fapte învățătorii respectivi nu numai că se fac vinovați de infrafracțiuni disciplinare care se pedepesc cu îndoită severitate, dar vor fi pasibili, dacă se constată vinovăția lor, și de cele mai grele pedepse prevăzute în codul penal comun. Spre a se evita în viitor ori ce neajunsuri ce ar putea surveni din această pricină, invităm pe directorii școlilor normale ca atunci când fac înscrierile, să se intereseze de aproape de chipul cum se prezintă certificatele școlare, iar dacă ar avea vre-o nedumerire sau banuială în ce privește corectitatea datelor cuprinse în acte, să ni-le comunice spre a-se lua măsurile ce se vor crede de cuviință. Ministerul este mai departe, nemulțumit de faptul constatat în foarte multe părți, că se fac necontrolat corecturi, și răsături, tot felul de alterări de note și absențe în cataloage și matricole. Astfel de corecturi și alterări nu numai că sunt absolut inadmisibile, dar ele constituiesc delict pentru care legea prevede penalități grele chiar și atunci când ele sunt comise de elevi sau minori. Verificarea registrelor, cataloagelor în privința exactității însemnărilor cerute de deosebitele lor rubrici și exacta trecere a tuturor notelor și datelor în matricole, e incredințată conducătorilor școlii. Directorii se fac răspunzători de erorile, corecturile și alterările ce s'ar comite la transcrieri. Dacă se constată astfel de greșeli în cataloage și matricole, directorii subliniază datele greșite cu cerneală roșie și apoi tot cu cerneală roșie însemnează datele exacte în colona de observațiuni și subsemnează. Elevilor să li se atragă atențiunea asupra gravității infrafracțiunii ce ar comite prin ștergeri și corecturi de date în certificatele școlare și alte acte publice, făcute cu intenția vădită de-a induce în eroare pe părinți sau autoritățile școlare. Invităm organele noastre de conducere ca să pună ordinul de față în vederea D-ilor profesori și învățători ai școlilor noastre primare și normale spre a se conforma cu rigoare, atât în ceia ce privește conducerea și disciplina elevilor, cât și în privința administrației școlare și îngrijirea scriitelor oficiale. Numele acelor cari s'ar face vinovați de vre-una din abaterile arătate mai sus, se vor comunica fără întârziere.